

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ДИЗАЙНУ
КАФЕДРА ДИЗАЙНУ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

на тему: **«Авторські ілюстрації та верстка книги
«Казка про короля та жабу»**

Виконала: студентка 4 курсу, групи 4Д1(г)
спеціальності

022 "Дизайн"

(шифр і назва спеціальності)

Зоріна І. В.

(прізвище та ініціали)

Керівник Крижановський В.М.

(прізвище та ініціали)

Рецензент Кузнєцова С.О.

(прізвище та ініціали)

Хмельницький 2026 р.

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет інформаційних технологій та дизайну

Кафедра дизайну

Освітній рівень бакалавр

Спеціальність 022 «Дизайн»

(шифр і назва)

Освітньо-професійна програма 022.01. Графічний дизайн

(назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри к.т.н., доцент

Ганна ПОЛІТАЄВА

“ ” 20 року

З А В Д А Н Н Я НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Зоріна Ірина Владиславівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Авторські ілюстрації та верстка книги «Казка про короля та жабу»

керівник роботи доцент Крижановський Віталій Миколайович,
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом закладу вищої освіти від “23”січня 2026 року №105-с

2. Строк подання студентом роботи 15.06.2026 р.

3. Вихідні дані до роботи дизайн брошурованого ілюстративного видання дитячої казки «Казка про короля та жабу» французької письменниці Марі-Елен Беранже, книжкові ілюстрації, обкладинка, елементи верстки та художнє оформлення видання, орієнтованого на дитячу аудиторію.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) Вступ; Розділ 1. Аналіз предмету проектування; Розділ 2. Аналіз аналогового середовища; Розділ 3. Об'єкт проектування; Розділ 4. Виконання електронної версії брошурованого ілюстративного видання; Розділ 5. Охорона праці; Загальні висновки.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) Бошуроване ілюстративне видання казки «Казка про короля та жабу» з авторськими ілюстраціями (14 внутрішніх сторінок та обкладинка); макет електронної версії видання; комплект демонстраційних плакатів нестандартного формату А1 у кількості 6 аркушів.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Основний розділ	Крижановський В.М., доцент кафедри дизайну	10.02.2026	10.06.2026
Охорона праці	Кузнєцов С.І., доцент кафедри хімічних технологій	15.06.2026	15.06.2026
Нормоконтроль	Чорностан Г.В., старший викладач кафедри дизайну	15.06.2026	15.06.2026

7. Дата видачі завдання 10.02.2026 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Дослідження дитячої книжкової ілюстрації	10.02.2026	виконано
2.	Аналіз особливостей дитячої ілюстрації та аналогового середовища	22.02.2026	виконано
3.	Аналіз сюжету казки «Дуже важливий король»	06.03.2026	виконано
4.	Розробка концептуального рішення проєкту	20.03.2026	виконано
5.	Створення ескізів персонажів і ключових сцен	25.03.2026	виконано
6.	Розробка макетної структури видання	30.03.2026	виконано
7.	Підготовка верстки тексту та композиції розворотів	12.04.2026	виконано
8.	Розробка серії ілюстрацій до казки	26.04.2026	виконано
9.	Створення кінцевого макета видання та підготовка до друку	25.05.2026	виконано
10.	Підготовка пояснювальної записки	10.06.2026	виконано
11.	Підготовка демонстраційних матеріалів до захисту	14.06.2026	виконано

Студент Зоріна І. В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи Крижановський В.М.
(підпис) (прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Зоріна І. В. Дизайн брошурованого ілюстративного видання казки «Казка про короля та жабу». — Рукопис.

Робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра за спеціальністю 022 Дизайн. Херсонський національний технічний університет.

У роботі досліджено особливості дизайну дитячого ілюстративного видання за мотивами казки французької авторки Марі-Елен Беранже «Казка про короля та жабу». Розглянуто історичні аспекти становлення та розвитку дитячої книжкової ілюстрації, художньо-естетичні принципи оформлення дитячої книги з урахуванням поліграфічних технологій, а також питання міжкультурної адаптації художніх образів у процесі проектування ілюстрованого видання.

Особливу увагу приділено дослідженню традицій дитячої книжкової ілюстрації, визначенню композиційних та сюжетних особливостей побудови ілюстративного матеріалу. У межах роботи здійснено авторський переклад тексту українською мовою з адаптацією змісту до вікової категорії дітей дошкільного та молодшого шкільного віку.

Метою роботи було створення дизайну брошурованого дитячого ілюстративного видання, що забезпечує візуальне розкриття сюжетної лінії твору через композиційні, кольорові та стилістичні рішення. Для досягнення поставленої мети було досліджено традиції дитячої книжкової ілюстрації, визначено особливості побудови композиції розворотів та розроблено серію ілюстрацій відповідно до сюжетного розвитку казки та інших проектних складових. Практична значущість роботи полягає у створенні дизайн-проекту дитячого ілюстрованого видання, який може бути використаний у видавничій діяльності та подальшій авторській творчій роботі.

Ключові слова: графічний дизайн, дитяча книга, ілюстрація, брошуроване видання, поліграфія, композиція, дитяча література, проектування, традиційність.

ANNOTATION

Zorina I. V. Design of a stitched illustrated edition of the fairy tale “The Very Important King”. — Manuscript.

Bachelor's thesis in Design, specialty 022 Design. Kherson National Technical University.

The work investigates the design features of a children's illustrated edition based on the fairy tale by the French author Marie-Hélène Béranger “The tale of the King and the Frog”. The historical aspects of the formation and development of children's book illustration are examined, as well as the artistic and aesthetic principles of children's book design with consideration of printing technologies. The research also addresses the issue of intercultural adaptation of artistic images in the process of designing an illustrated edition.

Special attention is paid to the study of traditions of children's book illustration, as well as to the determination of compositional and plot-related features of the construction of illustrative material. Within the work, an author's translation of the text into Ukrainian was performed with adaptation of the content to the age category of preschool and primary school children.

The aim of the work was to create the design of a stitched children's illustrated edition that provides visual disclosure of the plot line of the work through compositional, color, and stylistic solutions. To achieve the set goal, the traditions of children's book illustration were studied, the features of the composition of spreads were determined, and a series of illustrations in accordance with the plot development of the fairy tale was created, along with other project components. The practical significance of the work lies in the creation of a design project of a children's illustrated edition that can be used in publishing activities and in further authorial creative work.

Keywords: graphic design, children's book, illustration, stitched edition, printing, composition, children's literature, design, tradition.

ЗМІСТ

ВСТУП	8
РОЗДІЛ 1. АНАЛІЗ ПРЕДМЕТУ ПРОЕКТУВАННЯ	11
1.1. Історія становлення та розвитку дитячої книжкової ілюстрації	11
1.2. Традиції та художньо-естетичні особливості дитячої ілюстрованої книги в сучасній поліграфії.....	15
1.3. Міжкультурна адаптація художніх образів у проєктуванні ілюстрованої книги	18
Висновки	21
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ АНАЛОГОВОГО СЕРЕДОВИЩА	22
2.1. Аналіз референсів.....	22
Висновки	30
РОЗДІЛ 3. ОБ'ЄКТ ПРОЄКТУВАННЯ	31
3.1 Концепція проєктного рішення	31
3.2. Виконання пошукових та ескізних варіантів	35
Висновки	42
РОЗДІЛ 4. ВИКОНАННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ ВЕРСІЇ БРОШУРОВАНОГО ІЛЮСТРАТИВНОГО ВИДАННЯ.....	43
4.1. Опис кінцевого дизайну видання	43
4.2. Підготовка проєктно-графічного матеріалу	47
4.3. Технологічні характеристики	48
Висновки	51
РОЗДІЛ 5. ОХОРОНА ПРАЦІ ТА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ.....	52
5.1. Безпечні умови праці	52
5.2. Виробнича санітарія.....	54
5.3. Протипожежна профілактика	56
5.4. Техніко-економічні розрахунки заходів з охорони праці	58
Висновки	60
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	61

ДОДАТКИ.....	62
Додаток А.....	63
Додаток Б	69
Додаток В	80
Додаток Д.....	80
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	83

ВСТУП

Мета кваліфікаційної роботи — розробка дизайну брошурованого ілюстративного видання казки «Казка про короля та жабу» за мотивами ілюстративного матеріалу французької авторки Марі-Елен Беранже, створення серії ілюстрацій, що забезпечують візуальне розкриття сюжетної лінії твору, а також формування цілісного художньо-композиційного рішення видання.

Завдання кваліфікаційної роботи — комплексно дослідити теоретичні та практичні аспекти створення дитячого ілюстрованого видання, що передбачає вивчення історичних етапів становлення та розвитку дитячої книжкової ілюстрації, проаналізувати художньо-естетичні та традиційні особливостей оформлення дитячої книги, дослідження сучасних тенденцій дитячого книговидавання, а також аналіз принципів міжкультурної адаптації художніх образів у процесі проектування ілюстративного видання; розробити цілісне художньо-композиційне рішення книги; створити макети розгортки та інших елементів оформлення книги; підготувати проектно-графічний матеріал та пояснювальну записку до проекту.

Актуальність роботи. Сучасне інформаційне середовище характеризується швидким поширенням візуального контенту та фрагментарністю сприйняття інформації, що особливо впливає на формування дитячого візуального досвіду. Цифрові технології змінюють культуру сприйняття зображення, орієнтуючи її на швидкий емоційний ефект. У таких умовах зростає значення якісної художньо виконаної дитячої ілюстрації, яка виконує не лише інформаційну, а й виховну та культурно-освітню функцію. Дитяча ілюстрована книга залишається складним художнім об'єктом, що поєднує естетичну виразність, змістовність та педагогічну спрямованість. Незважаючи на розвиток технологій створення графічного контенту, проектування дитячого видання потребує професійного підходу до композиційного, стилістичного та кольорового вирішення. Важливим є також збереження художніх традицій книжкової ілюстрації та їх адаптація до

сучасних комунікаційних умов. Розробка серії ілюстрацій та дизайну художнього видання дозволяє поєднати традиційні художні підходи з сучасними графічними рішеннями, що робить тему дослідження актуальною в контексті дизайну дитячого художнього видання та сучасної видавничої практики.

Предмет проектування — художньо-графічні та композиційні засоби створення ілюстрацій та дизайну брошурованого видання.

Об'єкт проектування — дизайн дитячого ілюстративного видання.

Методи дослідження: Аналітичний — аналіз об'єкту та предмету проектування, аналіз творчих джерел, аналіз аналогового середовища, аналіз пошукової та ескізної роботи. Описовий — формування результатів аналізу та висновків, опис виконання етапів роботи та аргументація прийнятих рішень. Графічний аналіз — представлення основних композиційних особливостей графічно, схематично. Окрім того — виконання пошукової ескізної роботи, розробка зображень та підготовка проектно-графічної частини курсової роботи, включно з виконанням натурного взірця.

Апробація результатів проектної роботи. Основні положення та результати магістерської кваліфікаційної роботи знайшли практичне застосування у процесі розробки брошурованого ілюстративного видання казки «Казка про короля та жабу». Апробація проекту передбачає друк і брошурування кількох пробних примірників для оцінки якості виконання та подальшого вдосконалення видання. У разі успішної апробації можливий випуск книги більшим комерційним тиражем.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних джерел і чотирьох додатків. Повний обсяг роботи становить 85 сторінок, 18 сторінок займають додатки, 11 сторінок займають ілюстрації, 3 сторінки займають таблиці, 3 сторінки — літературні джерела. Обсяг основної частини дипломної роботи становить 50 сторінок.

Що надано у розділах пояснювальної записки. У першому розділі «Аналіз предмету проектування» розглянуто розвиток дитячої книжкової

графіки, історію становлення дитячої ілюстрації, її роль у художній інтерпретації тексту та формуванні естетичного сприйняття дитини, а також поєднання художніх традицій із сучасними технологіями. У другому розділі «Аналіз аналогового середовища» представлено 8 прикладів сучасних дитячих ілюстрованих видань та здійснено аналіз їх композиційних, стилістичних і образно-графічних особливостей. У третьому розділі «Об'єкт проєктування» представлено концепцію дизайну брошурованого ілюстративного видання, описано формування художнього задуму, виконання пошукових та ескізних рішень, а також розробку серії ілюстрацій і композиційної структури видання. У четвертому розділі «Виконання електронної версії брошурованого ілюстративного видання» представлено художньо-композиційне рішення видання, процес підготовки проєктно-графічного матеріалу, виконання верстки та технічні характеристики макета. У п'ятому розділі «Охорона праці та життєдіяльності» розглянуто умови праці дизайнера та вимоги до організації робочого місця і безпечної роботи з комп'ютерною технікою. У загальних висновках узагальнено результати теоретичних і практичних досліджень та підведено підсумки виконаної роботи. Додатки містять візуалізацію проаналізованих і розроблених матеріалів, а список використаних джерел включає літературу та інтернет-ресурси, використані під час підготовки пояснювальної записки.

РОЗДІЛ 1

АНАЛІЗ ПРЕДМЕТУ ПРОЕКТУВАННЯ

Дитяча книжкова ілюстрація є важливим компонентом сучасної поліграфічної продукції, що виконує функцію художньої інтерпретації тексту та впливає на формування емоційного та образного сприйняття змісту. Протягом свого розвитку дитяча книжкова ілюстрація формувалася як самостійний напрям друкарського мистецтва, відображаючи естетичні та культурні тенденції різних історичних епох, країн тощо. Водночас вона залишалася одним із основних засобів комунікації між авторським текстом та читачем, особливо у виданнях для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку.

У створенні дитячих ілюстрованих видань ключову роль відіграють художньо-естетичні принципи оформлення, які визначають композицію, колір і загальну стилістику зображення. Вони формують емоційний зв'язок із дитиною та забезпечують зрозумілість змісту. Дитяча ілюстрація спирається на історично сформовані традиції книжкової графіки, що впливають на створення персонажів і середовища. Сучасне проєктування також враховує культурні й естетичні особливості сприйняття, забезпечуючи виразність і універсальність візуальної мови.

1.1. Історія становлення та розвитку дитячої книжкової ілюстрації

Історія книжкової ілюстрації є невід'ємною складовою розвитку світової художньої культури та поліграфічного мистецтва, адже вона відображає еволюцію візуального мислення людства, зміну естетичних парадигм і трансформацію способів комунікації між автором та читачем. Формування ілюстрації як художнього явища відбувалося поступово, у тісному взаємозв'язку з розвитком писемності, книги та друкарських технологій.

Особливої ваги це питання набуває у контексті дитячої літератури, де зображення не лише доповнює текст, а й стає повноцінним засобом пізнання світу, формування належних якостей, уяви та естетичного досвіду дитини.

Історія книжкової ілюстрації бере свій початок ще з рукописної традиції Середньовіччя, коли зображення виконувалися у вигляді мініатюр у манускриптах. Уже в XI–XIV століттях у європейських кодексах з'являються декоративні заставки, ініціали та сюжетні мініатюри, які не лише прикрашали текст, а й пояснювали його зміст. У цей період ілюстрація ще не мала автономного значення, однак формувалася її основна функція — візуальне доповнення та інтерпретація тексту.

Винахід книгодрукування у середині XV століття, пов'язаний із діяльністю Йоганна Гутенберга, став переломним моментом у розвитку книжкової графіки. З'являються гравюри на дереві, пізніше — мідерити, що дозволяють тиражувати зображення разом із текстом. У XVI–XVII століттях ілюстрація поступово інтегрується в структуру друкованої книги як композиційно важливий елемент. Саме в цей період формується традиція взаємодії тексту й зображення як єдиного художнього цілого [1].

Окремим етапом стає виникнення спеціалізованої дитячої літератури у XVII столітті. Одним із перших зразків книги, орієнтованої саме на дитячу аудиторію, вважається «*Orbis Sensualium Pictus*» Яна Амоса Коменського (1658 р.), у якій зображення використовувалися як засіб навчання. Це видання заклало підвалини пізнавальної та дидактичної функції дитячої ілюстрації, адже візуальний матеріал допомагав засвоювати нові поняття через наочність. Саме з цього часу ілюстрація починає виконувати не лише декоративну, а й педагогічну функцію [1,2].

У XVIII столітті дитяча книга стає окремим сегментом видавничої продукції. Ілюстрації набувають більшої сюжетності, з'являється інтерес до передачі характеру персонажів та емоційного стану. У цей період активно використовуються техніки гравюри, що визначає лінійний характер зображення та обмежену кольорову палітру. Водночас формується розуміння необхідності

адаптації зображення до вікових особливостей дитини, що стає основою подальшого розвитку дитячої книжкової графіки [2].

Велику роль у цьому відіграли видання, що поєднували художні тексти та ілюстрації, наприклад, такі як А «Little Pretty Pocket-Book» (1744) Ісаака Воттса, яке стало одним із перших англійських дитячих видань із ілюстрованими сторінками та мало величезну популярність у Великобританії та за її межами. У Франції в цей період ілюстровані дитячі книги почали видаватися великими накладками, що сприяло поширенню дитячої книжкової культури [3].

XIX століття характеризується якісним стрибком у розвитку ілюстрації завдяки вдосконаленню поліграфічних технологій, зокрема літографії та хромолітографії. З'являється можливість друкувати кольорові зображення, що суттєво впливає на емоційне сприйняття книги дитиною. У цей період ілюстрація стає більш живописною, деталізованою, зростає її роль у формуванні художнього образу видання. Дитяча книга перестає бути лише навчальним інструментом і набуває статусу естетичного об'єкта. Наприклад, «Alice's Adventures in Wonderland» Льюїса Керрола (1865) у виданні з ілюстраціями Джона Теннелі не лише стала класикою дитячої літератури, а й сформувала цілий пласт уявлень про дитячу книжкову графіку. У цей же час виникають численні ілюстровані казкові видання братів Грімм, Ганса Крістіана Андерсена, де ілюстрації починають відігравати не просто пояснювальну, а сюжетно-естетичну функцію [1,4].

На українських землях розвиток книжкової ілюстрації відбувався в контексті загальноєвропейських тенденцій, проте мав власну специфіку. У XVIII–XIX століттях значний вплив на оформлення видань мали традиції народної графіки, зокрема лубка, орнаментальні мотиви та декоративність композиції. У дитячих виданнях поступово з'являються елементи національної стилістики, що формують культурну ідентичність через образи персонажів, костюми, пейзажі [5].

Початок XX століття став періодом активного формування української школи книжкової графіки. У 1910–1930-х роках відбувається поєднання модерністських тенденцій із національними традиціями. Ілюстрація стає більш узагальненою за формою, з’являється стилізація, експерименти з площинністю та ритмом композиції. У цей час дитяча книга розглядається як цілісний художній об’єкт, де всі елементи — формат, шрифт, ілюстрація — працюють у єдиній системі.

У радянський період дитяча книжкова ілюстрація зазнає впливу ідеологічних настанов, проте водночас розвивається професійна школа графіки. У 1950–1980-х роках формується високий рівень майстерності ілюстраторів, удосконалюється технічна база друку, з’являється різноманітність стилістичних рішень. Ілюстрація виконує не лише наративну, а й виховну функцію, формуючи певні ціннісні орієнтири. Водночас вона зберігає художню виразність і прагнення до образної індивідуальності [5].

Наприкінці XX та на початку XXI століття розвиток цифрових технологій докорінно змінює процес створення ілюстрації. З’являються нові графічні інструменти, комп’ютерна обробка зображення, цифровий друк. Це розширює можливості художнього експерименту та дозволяє поєднувати традиційні техніки з цифровими. Сучасна дитяча ілюстрація характеризується різноманітністю стилів — від мінімалістичних рішень до складних багатошарових композицій. Особлива увага приділяється психології кольору, віковій адаптації образів та міжкультурній інтерпретації сюжетів [2,5].

У сучасному науковому осмисленні дитяча книжкова ілюстрація розглядається як складна комунікативна система, що поєднує текстову й візуальну інформацію в єдиному семіотичному просторі. Вона виконує експлікативну, пізнавальну, емоційну, естетичну та виховну функції, які формувалися історично й удосконалювалися разом із розвитком суспільства, педагогіки та мистецтва.

Тож, історія становлення та розвитку дитячої книжкової ілюстрації охоплює тривалий шлях, від рукописних мініатюр Середньовіччя до сучасної

цифрової графіки. Кожен історичний етап визначався поєднанням технічних можливостей, художніх тенденцій та соціокультурних потреб. Дитяча ілюстрація поступово трансформувалася з допоміжного елемента тексту у самостійний засіб формування художнього образу книги та розвитку візуальної культури дитини.

1.2. Традиції та художньо-естетичні особливості дитячої ілюстрованої книги в сучасній поліграфії

Сучасна дитяча ілюстрована книга функціонує в умовах перенасиченого візуального простору, де інформація сприймається швидко, фрагментарно і часто поверхово. Цифрове середовище формує нову культуру споглядання — короткочасну, кліпову, зорієнтовану на миттєвий ефект. У таких умовах особливої ваги набуває питання художньої якості ілюстрації, її концептуальної цілісності та професійної вивіреності. Попри технічну доступність створення зображень, дитяча книга залишається складним мистецьким об'єктом, у якому поєднуються естетична, виховна й культуротворча функції.

Традиції дитячої книжкової ілюстрації формувалися історично як система принципів, що забезпечують єдність тексту й зображення. Уже в 1950-х роках провідним завданням художника вважалося розкриття змісту літературного твору та психологічної характеристики його героїв. Ілюстрація мислилася не як прикраса, а як образотворче втілення персонажа і події, що передає внутрішній стан героя, драматургію моменту, моральний акцент твору. Саме в цей період посилюється увага до психологічної переконливості образу, до його емоційної насиченості та характерності.

Водночас поступово формується розуміння книги як цілісного художньо-поліграфічного ансамблю, де композиція розвороту, ритм сторінок, співвідношення тексту і зображення підпорядковані єдиній концепції. Від другої половини 1950-х до 1970-х років активізуються пошуки національної своєрідності образної мови, з'являються узагальнено-символічні тенденції,

посилюється декоративність та конструктивна організація площини аркуша. Ці процеси заклали підґрунтя для формування сучасної української школи дитячої ілюстрації [6,7].

Особливого значення в структурі дитячої книги набуває образ літературного героя. Дослідження дитячого сприйняття засвідчують, що діти очікують від ілюстрацій яскравості, емоційної виразності, зрозумілості та «живості» персонажів. Проте поняття «живого» героя не зводиться лише до деталізації. Хоча предметне середовище повинне відповідати словесному опису і бути внутрішньо логічним, вирішальною стає передача настрою. Саме через емоційну інтонацію зображення — сумну, іронічну, радісну чи драматичну — дитина формує ставлення до героя і його вчинків. Таким чином, ілюстрація виконує інтерпретаційну, пізнавальну, виховну й естетичну функції [7].

У кращих зразках української графіки другої половини XX століття образ героя розкривається через поєднання психологічної глибини та національного колориту. Наприклад, у творчості Софії Караффи-Корбут простежується синтез традицій українського мистецтва 1920–1930-х років із власною стилістичною системою художниці: конструктивна чіткість композиції, монументальність образів, емпатійне занурення в літературний текст. Такий підхід демонструє, що індивідуальний стиль не суперечить традиції, а є її закономірним розвитком [7,8].

Важливу роль у формуванні художньої естетики дитячої книги відіграє композиційна організація сторінки та розвороту. Співвідношення текстового блоку й ілюстрації повинне забезпечувати структурну цілісність видання та логіку послідовного сприйняття. Масштаб зображення, його розташування, співмірність із текстом, ритміка повторів і пауз формують візуальний порядок, що визначає темп читання й характер занурення в художній зміст. Продумана композиція запобігає перевантаженню площини та забезпечує смислову ієрархію елементів.

Композиційне вирішення дитячої книги має враховувати вікові особливості сприйняття. Для молодшої аудиторії характерною є потреба у чітко

окреслених центрах уваги, виразних силуетах і структурованому просторі сторінки. Баланс між зображенням і текстом сприяє впорядкованості візуального поля та підсилює психологічний комфорт читача. У цьому контексті композиція виступає не лише формальним засобом організації площини, а й чинником емоційної стабільності сприйняття.

Колористичне вирішення ілюстрацій є невід'ємним складником художньої системи книги. Колір виконує емоційно-сміслову функцію: формує настрій, акцентує ключові композиційні вузли, диференціює просторові плани та підкреслює характеристики персонажів. Гармонійне поєднання відтінків, збалансованість контрастів і нюансів забезпечують зорову рівноваженість та цілісність образної структури. Якісна колористика сприяє не лише естетичній виразності, а й повноцінному психологічному сприйняттю художнього образу.

Сучасна поліграфія значно розширює технічні можливості: варіативність паперу, фактури, способи друку, поєднання графічних технік. Однак технологічні засоби повинні підпорядковуватися художній концепції книги. Історичний досвід показує, що втрата цілісності — коли ілюстрація не інтегрована в загальний ансамбль видання — призводить до зниження художньої вартості [9].

Окремою проблемою сучасного етапу є масове виробництво візуального продукту за допомогою цифрових і автоматизованих систем. За відсутності етапів ескізування, психологічного аналізу персонажа, пошуку композиційної логіки та стилістичної єдності, образ стає формально привабливим, але позбавленим глибини. Такий підхід суперечить традиції дитячої ілюстрації, яка передбачає образотворче осмислення тексту, а не механічне генерування зображення.

Отже, художня специфіка сучасної дитячої ілюстрованої книги визначається поєднанням історично сформованих принципів книжкової графіки та актуальних художніх стратегій. Традиція виступає структурною основою професійності — вона забезпечує психологічну переконливість героя, композиційну цілісність видання, стилістичну єдність і культурну глибину. В

умовах перенасиченого візуального простору саме опора на ці фундаментальні засади дозволяє створювати повноцінний мистецький продукт, здатний формувати естетичний смак і візуальну культуру дитини [1].

1.3. Міжкультурна адаптація художніх образів у проєктуванні ілюстрованої книги

У сучасних дослідженнях дитячої книжкової ілюстрації значна увага приділяється взаємодії тексту та зображення, а також ролі візуальних образів у формуванні читацького досвіду дитини. Ілюстрація у дитячій книзі виконує не лише декоративну або пояснювальну функцію, а й стає важливим інструментом культурної комунікації. Завдяки системі образів, композиційних рішень та колористичних прийомів ілюстрація формує емоційне сприйняття історії, сприяє розвитку уяви та допомагає юному читачеві краще зрозуміти зміст літературного твору. У цьому контексті ілюстрована книга постає як складний художній об'єкт, у якому поєднуються літературні, художні та комунікативні елементи.

Одним із важливих аспектів сучасної книжкової ілюстрації є процес міжкультурної адаптації візуальних образів, що виникає під час розповсюдження літературних творів. У процесі перекладу та поширення певної літератури між різними культурними середовищами змінюється не лише мовний текст, але й візуальні образи, які супроводжують розповідь. Ілюстратор, працюючи з літературним матеріалом, нерідко інтерпретує його відповідно до власного культурного досвіду, художніх традицій та естетичних уявлень. Саме тому одна й та сама історія може набувати різних візуальних форм у різних країнах, що зумовлює появу нових художніх інтерпретацій персонажів, середовища та атмосфери оповіді.

Дослідники підкреслюють, що комунікативно-візуальні стратегії дитячої книжкової ілюстрації формуються на перетині культурних традицій, художніх практик і педагогічних підходів. Ілюстрація стає своєрідним посередником між

автором тексту та читачем, передаючи певні культурні коди, символи та уявлення про світ. У результаті взаємодії різних культурних моделей формується багат шарова система візуальної комунікації, у якій поєднуються локальні художні традиції та універсальні принципи сприйняття образів [10].

Зокрема, порівняльні дослідження української та китайської дитячої книжкової ілюстрації демонструють, що навіть за умов глобалізації книжкового ринку національні художні традиції зберігають виразну специфіку. Українська ілюстративна школа тяжіє до емоційної експресивності, ліричності та індивідуальної авторської стилізації. Художники активно використовують елементи народної орнаментики, символіку природи та етнокультурні мотиви, що сприяє формуванню образної атмосфери, пов'язаної з національною культурною традицією. Китайська ж ілюстрація значною мірою ґрунтується на принципах гармонії, ритмічності композиції та символічності образів, які мають глибоке коріння у традиційній художній культурі Сходу. У таких ілюстраціях часто використовуються архетипні образи природи, тварин та культурних символів, що формують особливу систему візуальної комунікації з читачем [10].

Подібні принципи взаємодії тексту та зображення простежуються і в історичному розвитку ілюстрованих наративів у європейській культурі ХХ століття. Дослідження британської традиції дитячих ілюстрованих книг показують, що ілюстрація здавна розглядалася як важливий елемент художньої структури книги. У таких виданнях текст і зображення функціонують як взаємодоповнювальні компоненти, які разом формують цілісну систему оповіді. Саме тому ілюстровані книги для дітей розглядаються як особливий жанр, у якому літературний текст, візуальний ряд і загальний дизайн видання утворюють єдину художню композицію [1].

У цьому жанрі зображення часто виконує роль самостійного носія інформації. Ілюстрації можуть не лише пояснювати текст, але й розширювати його зміст, доповнювати новими деталями або навіть створювати альтернативну інтерпретацію подій. Такий підхід формує особливий тип

нарративу, у якому читач сприймає історію через поєднання текстових та візуальних елементів. У результаті виникає мультимодальна форма комунікації, що активізує різні канали сприйняття інформації та робить процес читання більш інтерактивним [1,11].

У сучасному мистецтвознавстві цей процес дедалі частіше описується через поняття мультимодальності, яке передбачає взаємодію різних знакових систем у межах одного медіуму. У дитячих ілюстрованих книгах мультимодальна структура проявляється у взаємодії тексту, зображення, кольору, типографіки та композиційної організації сторінки. Кожен із цих елементів виконує окрему функцію у формуванні змісту та впливає на загальне сприйняття книги [11].

Згідно з сучасними дослідженнями мультимодальної візуальної комунікації, зображення у дитячих книгах можуть виконувати різні наративні функції: вони здатні передавати емоційний стан персонажів, створювати атмосферу оповіді, підкреслювати динаміку подій або доповнювати інформацію, яка не представлена у тексті. У цьому сенсі ілюстрація стає важливим інструментом інтерпретації історії та допомагає читачеві глибше зануритися у художній світ книги [1,11].

Важливим аспектом мультимодальної структури дитячої книги є також її здатність адаптуватися до різних культурних контекстів. Коли літературний твір перекладається іншою мовою або адаптується для читачів іншої культурної традиції, ілюстратор може змінювати окремі візуальні елементи відповідно до культурних особливостей аудиторії. Це може проявлятися у зміні зовнішнього вигляду персонажів, архітектурного середовища, предметного світу або колористичних рішень. Подібні трансформації дозволяють зробити візуальний образ більш зрозумілим і близьким для читачів різних культур [11].

Таким чином, дитяча книжкова ілюстрація функціонує у просторі постійного міжкультурного діалогу. Поєднання різних художніх традицій, стилістичних підходів та культурних кодів сприяє появі нових форм візуального нарративу. У результаті ілюстрована книга стає не лише засобом

художнього оформлення літературного тексту, але й важливим інструментом культурної комунікації, який допомагає читачам різних країн і культур краще розуміти один одного через мову образів.

Висновки

Отож, проведений теоретичний аналіз дозволяє стверджувати, що дитяча книжкова ілюстрація є важливим напрямом сучасного мистецтва та поліграфічного дизайну. Її розвиток визначається поєднанням історичних традицій, художніх пошуків та новітніх технологічних можливостей. Водночас якісна ілюстрація залишається результатом творчої інтерпретації літературного тексту, що забезпечує формування емоційного, естетичного та пізнавального досвіду юного читача.

Розвиток книжкової ілюстрації відображає загальні процеси еволюції книги та графічного мистецтва. У різні історичні періоди змінювалися художні підходи, техніки виконання та принципи оформлення видань, що поступово сформувало сучасні традиції дитячої книжкової графіки. Водночас аналіз світових аналогів ілюстрованих дитячих видань показує, що ілюстрація виступає важливим засобом візуальної комунікації, який поєднує художню виразність, інформативність та мистецьку цінність.

Особливого значення у сучасному проектуванні ілюстрованих видань набуває питання інтерпретації художніх образів у різних культурних контекстах. У процесі міжкультурної адаптації слід враховувати національні особливості, традиції візуального мистецтва та специфіку сприйняття образів у різних країнах. Саме тому одна й та сама історія може отримувати різні візуальні інтерпретації, що відображають культурний досвід і естетичні уявлення конкретного суспільства.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ АНАЛОГОВОГО СЕРЕДОВИЩА

Для формування концепції майбутнього ілюстрованого видання та визначення художнього і композиційного рішення було проведено аналіз тематичного аналогового середовища. У межах дослідження було розглянуто приклади розгорток ілюстрованих дитячих видань, що дозволило виявити особливості побудови композиції, характер зображення персонажів, стилістичні підходи та принципи поєднання шрифтових та зображувальних елементів. Особливу увагу приділено художнім традиціям книжкової ілюстрації, варіативності образних рішень, колористичним особливостям та способам візуальної інтерпретації сюжету.

2.1. Аналіз референсів

1. Оформлення ілюстрованого видання «Квітнуть квіти» авторки Олександри Чубак вирізняється цілісною художньою концепцією та виразною образною мовою. Візуальне рішення базується на поєднанні техніки фотоколажу й цифрової графіки, що створює багат шарову фактуру зображень і надає ілюстраціям особливої атмосферності. Обкладинка книги вирішена стримано та мінімалістично: на світлому тлі розміщено стилізовані рослинні форми з круглими кронами, виконані у фактурній колажній техніці. Такий підхід формує враження загадковості та символічності, залишаючи простір для інтерпретації [12].

Попри простоту композиційної побудови, ілюстрації створюють відчуття розвитку історії: у послідовності розворотів простежується умовний початок, розвиток і завершення сюжетної лінії.

Важливим художнім акцентом видання є використання різноманітних текстур і фотографічних елементів. Значна частина зображень побудована на

фрагментах фотографій рослинності або імітації природних матеріалів, зокрема текстур листя, паперу та фарби. Такі елементи створюють багатошаровість візуального образу, збагачують композицію та надають їй фактурності й глибини. Саме текстурні рішення формують основний емоційний акцент, роблячи навіть прості за формою ілюстрації більш виразними.

Колористичне рішення видання стримане й гармонійне. Переважають приглушені відтінки зеленого, синього, сірого та чорного, які підсилюють атмосферність зображень і створюють цілісний візуальний настрій. Така палітра дозволяє зосередити увагу на фактурі та композиції.

У стилістиці ілюстрацій простежуються риси традиційної книжкової графіки. Використання фактур, що імітують традиційні художні матеріали, а також узагальнені форми зображення наближають ілюстрації до естетики дитячої книги. Завдяки цьому сучасний підхід до створення зображень поєднується з традиційними принципами книжкової ілюстрації.

Отже, художнє рішення видання базується на поєднанні мінімалістичної композиції, текстурної насиченості та узагальненості образів. Використання фотографічних фрагментів і фактур формує своєрідний візуальний стиль, який виглядає сучасно та водночас зберігає зв'язок із традиціями книжкової ілюстрації (Додаток А. Рис. А.1).

2. Ілюстративне рішення розворотів дитячого видання авторки Надії Шустікової демонструє яскраву та емоційно насичену візуальну подачу, орієнтовану на дитячу аудиторію. Композиція побудована навколо центрального образу дерева, яке виступає основним сюжетним і композиційним елементом. Його гілки плавно переходять з однієї сторінки розвороту на іншу, формуючи єдиний простір зображення та створюючи відчуття безперервності дії. Персонажі дітей розташовані в різних частинах композиції й взаємодіють із середовищем, що надає сценам динаміки та підсилює наративність ілюстрації.

Стилістично зображення тяжіє до декоративної дитячої ілюстрації з м'якими формами, округлими силуетами персонажів і насиченою кольоровою

палітрою. Використання теплих жовтих, зелених і блакитних відтінків формує доброзичливу атмосферу. Важливою особливістю є характер зображення персонажів: виразна міміка, спрощені пропорції та елементи одягу, що нагадують народні костюми. Це створює культурний контекст і сприяє формуванню асоціацій із національними традиціями.

Особливістю цих ілюстрацій є використання технологій штучного інтелекту з подальшим доопрацюванням ілюстратором. Такий підхід дозволяє швидко створювати деталізоване середовище, насичене декоративними елементами: рослинністю, птахами, хмарами та іншими природними деталями. Водночас у зображеннях помітна певна нерівномірність опрацювання: окремі частини мають надмірну деталізацію, тоді як інші залишаються більш спрощеними.

Окремої уваги потребує розміщення текстових блоків. Оскільки ілюстрація створювалася незалежно від майбутньої верстки, композиція не передбачала спеціального простору для тексту. У результаті текст було додано після створення ілюстрації, що частково порушило композиційну рівновагу. Хоча текстові блоки залишаються читабельними, їх розташування не завжди підтримує логіку композиційної побудови сторінки.

Попри зазначені недоліки, ілюстрації справляють позитивне враження завдяки яскравій кольоровій гамі, доброзичливим образам персонажів і зрозумілій сюжетній структурі. Вони демонструють можливості сучасних цифрових технологій у створенні ілюстративного матеріалу та водночас виявляють одну з проблем використання штучного інтелекту в книжковій графіці — недостатню інтеграцію ілюстрації з текстовою структурою видання (Додаток А. Рис. А.2).

3. Ілюстрація з книги «Мамине волосся» (Håret til Mamma, 2007), створена норвезьким ілюстратором Свейном Нюгесом у співпраці з авторкою Гроу Далє, демонструє емоційно насичений підхід до дитячої книжкової ілюстрації [13].

Композиція побудована навколо образу матері, волосся якої займає більшу частину зображення та формує головну візуальну доміную. Заплутані пасма розгалужуються по всій площині ілюстрації, утворюючи складну систему ліній і форм. У композицію інтегровано образ дитини, яка намагається розчесати волосся матері. Такий прийом створює емоційний центр сцени та виконує метафоричну функцію: волосся символізує внутрішній стан матері, пов'язаний із депресією.

Колористичне рішення стримане та побудоване на обмеженій палітрі. Основним акцентом виступає теплий помаранчево-охристий колір волосся, який привертає увагу до центрального образу. Інші кольори формують нейтральне середовище та підтримують загальну атмосферу ілюстрації.

Стилістично робота має ознаки ручної графіки. Лінії нагадують виконання кольоровими олівцями або м'якими графічними матеріалами, що створює ефект живої фактури та підсилює емоційність сцени. Персонажі виконані у стилізованій манері зі спрощеними рисами обличчя та дещо перебільшеними пропорціями. Контраст між невеликою фігурою дитини та масивною формою волосся матері підсилює драматизм сюжету.

Текстовий блок розташований у верхній частині ілюстрації та виконаний класичним шрифтом із засічками. Він органічно вписується в композицію, не порушуючи візуальної рівноваги сторінки.

Загалом ілюстрація демонструє високий рівень художньої та концептуальної продуманості. Використання метафоричного образу, стриманої колористики та фактурної графіки дозволяє створити змістовний візуальний образ, який порушує складні психологічні теми мовою дитячої книжкової ілюстрації (Додаток А. Рис. А.3).

4. Ілюстрація, створена дизайнером Kübra Teber, демонструє виразний авторський стиль та характерні особливості сучасної цифрової дитячої ілюстрації. Попри відсутність точних відомостей про видання, стилістика роботи дозволяє припустити, що вона створена для дитячої книги або подібного книжкового проекту.

Композиція побудована як багатоплановий простір, що створює відчуття глибини та занурення у фантазійне природне середовище. Передній план насичений декоративними рослинами, квітами та грибами, тоді як композиційним центром виступає постать дівчинки. Задній план формують дерева та м'які кольорові переходи, які підсилюють відчуття простору.

Колористичне рішення вирізняється насиченою, але гармонійною палітрою. Використано яскраві червоні, зелені, жовті та фіолетові відтінки, що створюють приємне візуальне середовище та відповідають естетиці дитячої книжкової ілюстрації. Зображення виконано у цифровій техніці з використанням текстур, які імітують традиційні художні матеріали. Фактурність поверхонь і велика кількість декоративних елементів створюють ефект ручної роботи. Персонаж вирішений у стилізованій манері зі спрощеними рисами обличчя та дещо перебільшеними пропорціями, що є характерним для сучасної дитячої ілюстрації.

Разом із тим у композиції помітна нерівномірність деталізації між планами. Задній план опрацьований майже так само детально, як і передній, що частково відволікає увагу від композиційного центру. Шрифт має приємну форму та добре читається, проте в окремих місцях простір для тексту продуманий недостатньо, через що порушується рівновага розвороту.

У підсумку ілюстрація справляє позитивне враження завдяки яскравій кольоровій гамі, продуманій композиції та виразному авторському стилю. Поєднання декоративності, текстур і казкової атмосфери створює привабливий візуальний світ, характерний для сучасної дитячої книжкової ілюстрації (Додаток А. Рис. А.4).

5. Ілюстрації до книги «Der Bär und das Wörterglitzern», створені ілюстраторкою Valeria Docampo до тексту письменниці Agnès de Lestrade, демонструють цілісне художнє рішення, що поєднує виразну образність, емоційний наратив і продуману кольорову систему.

Центральним персонажем книги є синій ведмідь, який виступає провідником історії та носієм емоційного змісту. Його образ повторюється на

більшості розворотів, формуючи цілісність візуального наративу та дозволяючи читачеві послідовно спостерігати за розвитком подій. Персонаж поданий у стилізованій, узагальненій манері, що робить його легко впізнаваним і зрозумілим для дитячої аудиторії.

Колористична система побудована на домінуванні синього кольору, який є основним кольором героя та композиційним акцентом. У деяких розворотах з'являється контрастний жовто-помаранчевий колір у вигляді деталей або додаткових персонажів, що створює емоційні акценти. Інші кольори представлені приглушеними відтінками сепії, умбри та природних земляних тонів, які формують атмосферу спокою і природності.

Художня манера поєднує великі кольорові площини з лінійною графікою та текстурами, що створює відчуття роботи традиційними матеріалами. Текстурність поверхонь і нерівномірність кольорових плям надають ілюстраціям виразного «ручного» характеру.

Композиція розворотів побудована так, що кожен із них відображає окремий етап подорожі персонажа. Простір сторінок залишається достатньо відкритим, що дозволяє зосередити увагу на герої та його взаємодії з навколишнім середовищем. Текстові блоки розташовані стримано та органічно вписані у вільні частини сторінок, зберігаючи баланс між текстом і зображенням.

Ілюстрації демонструють високий рівень графічної культури та формують емоційно насичений візуальний світ, що підкреслює ідею книги про силу слова, емоцій та внутрішніх переживань (Додаток А. Рис. А.5).

6. Ілюстрація з книги «La Belle et la Bête», створена художницею Annette Marnat за мотивами казки Madame Leprince de Beaumont, демонструє сучасну інтерпретацію класичного літературного сюжету у форматі дитячого ілюстрованого видання.

Композиція побудована як сюжетний розворот із кількома персонажами. У правій частині зображено батька, який повертається додому верхи на коні, а поруч із ним розташовані доньки, що зустрічають його. Ліворуч знаходиться

група персонажів, які емоційно реагують на подію. Таке розташування фігур створює динаміку та допомагає легко сприймати розвиток сюжету.

Стилістика ілюстрації виконана у сучасній цифровій манері зі спрощеною стилізацією форм. Персонажі мають виразні жести та міміку, що дозволяє передати їхні емоції без надмірної деталізації. Завдяки цьому композиція залишається зрозумілою та легкою для сприйняття.

Колористичне рішення базується на використанні чистих і насичених кольорів, які гармонійно поєднуються між собою. Світлотінь передана умовно, що характерно для стилізованої двовимірної ілюстрації. Легкі текстурні ефекти додають зображенню декоративності та м'якості. Водночас у композиції помітне активне використання білого фону. Таке рішення створює простір для тексту та зберігає легкість сторінки, проте в окремих місцях деякі елементи персонажів частково зливаються з фоном, через що композиція виглядає дещо незавершеною.

Отже, ілюстрація характеризується вдалою композицією, гармонійною кольоровою гамою та виразною стилізацією персонажів. Робота демонструє сучасний підхід до оформлення класичної казки та формує цілісну візуальну історію, що сприяє кращому сприйняттю сюжету (Додаток А. Рис. А.6).

7. Ілюстрація до книги «Siete dientes de León» авторки Ледисії Костас з ілюстраціями Давіда Сьєрри демонструє виразну художню стилістику, характерну для сучасної авторської дитячої книги. У роботі поєднуються метафорична образність, стримана кольорова палітра та графічна манера, що нагадує традиційні художні матеріали.

Композиція розвороту побудована навколо центрального персонажа — літньої жінки, яка сидить на даху будинку. Простір навколо заповнюють птахи, гілки дерева та елементи природного середовища, що створюють відчуття руху та формують атмосферу сцени. Композиція вдало взаємодіє з текстовими блоками, розміщеними у правій частині сторінки.

Колористичне рішення є стриманим: основу палітри складають відтінки сірого та чорного, а акцентним кольором виступає теплий червоно-

помаранчевий, який підкреслює ключові деталі композиції. Особливістю роботи є графічна манера, що нагадує малюнок олівцем або вугіллям із додаванням кольорових акцентів. Фактурні штрихи та м'які переходи кольору створюють відчуття ручної роботи й надають ілюстрації теплого характеру.

Текстові блоки органічно вписані у композицію та не перевантажують зображення. Білий фон підсилює легкість сторінки та допомагає зосередити увагу на ключових деталях.

Загалом ілюстративне рішення відзначається гармонійним поєднанням стриманої колористики, виразної графічної манери та продуманої композиції, створюючи атмосферу спокою й роздумів, характерну для сучасних авторських ілюстрованих книг (Додаток А. Рис. А.7).

8. Ілюстроване видання «Bir Sonbahar Öyküsü» авторки Ayşe Pınar Köprüci демонструють гармонійне поєднання традиційної художньої техніки та сучасного книжкового дизайну. Центральним персонажем ілюстрацій виступає хлопчик у жовтому худі та чорно-білому смугастому шарфі. Його образ слугує композиційним центром і водночас візуальним провідником історії, за яким читач спостерігає протягом розвитку сюжету. Персонаж гармонійно інтегрований у природне середовище, однак завдяки яскравішому кольору одягу він залишається помітним акцентом композиції [14].

Художня манера ілюстрацій демонструє використання традиційних матеріалів, ймовірно акварелі та фарб, із подальшим цифровим опрацюванням після сканування. Завдяки цьому зображення має виразні текстури та м'які кольорові переходи, що створюють відчуття ручної роботи та підсилюють атмосферність ілюстрацій.

Колористичне рішення побудоване на обмеженій палітрі приглушених осінніх відтінків. Теплі кольори листя, дерева та навколишнього середовища формують затишну атмосферу, характерну для осіннього пейзажу. Така стримана кольорова гама сприяє створенню цілісного візуального образу книги та підкреслює емоційний настрій історії.

Важливою складовою оформлення є взаємодія ілюстрацій із текстом. Для текстових блоків передбачені окремі композиційні зони, що дозволяє гармонійно поєднати літературну та візуальну частини сторінки. Текст добре читається, водночас не домінує над ілюстраціями та органічно інтегрується у загальну структуру розворотів.

Таким чином, ілюстрації характеризуються цілісною художньою побудовою та гармонійним колористичним рішенням, що формують теплу атмосферу зображення та підкреслюють виразну текстурність графічної манери. Робота демонструє приклад якісного оформлення сучасної дитячої книги, у якій гармонійно поєднуються традиційна художня техніка, продумана композиція та емоційна виразність образів (Додаток А. Рис. А.8).

Висновки

Аналіз аналогового середовища є важливим етапом проектування ілюстрованого дитячого видання, оскільки дозволяє визначити основні художні, композиційні та стилістичні підходи сучасної книжкової ілюстрації. У межах дослідження було розглянуто низку дитячих видань, що дало змогу простежити різноманітність художніх рішень, принципів побудови композиції, стилізації персонажів і способів поєднання тексту та зображення.

Більшість проаналізованих ілюстрацій демонструють високий рівень художньої культури, продуману композицію та гармонійне використання кольору. Важливу роль у створенні виразного образу відіграють текстури, стилізація форм і поєднання традиційних та цифрових технік. Водночас у деяких роботах виявлено недоліки, пов'язані з розміщенням текстових блоків, надмірною деталізацією або порушенням композиційного балансу.

Проведений аналіз дозволив визначити основні принципи проектування дитячих ілюстрованих видань: цілісність художнього образу, гармонійне поєднання тексту та зображення, продуману колористичну систему й стилістичні рішення, що відповідають віковим особливостям аудиторії.

Отримані результати стали основою для формування концепції ілюстрованого видання казки «Казка про короля та жабу» та подальшої розробки графічної частини роботи.

РОЗДІЛ 3

ОБ'ЄКТ ПРОЄКТУВАННЯ

Ілюстрована дитяча книга є особливим видом художнього видання, у якому текст і зображення формують єдину образну систему. Саме через ілюстрації дитина часто вперше знайомиться з літературним сюжетом, персонажами та емоційною атмосферою твору. Художнє оформлення такого видання поєднує ілюстрацію, графічний дизайн і композиційну організацію сторінки, створюючи цілісний візуальний простір книги.

У процесі дослідження особливостей дитячої книжкової ілюстрації, аналізу аналогових зразків та вивчення сучасних підходів до створення ілюстрованих видань було сформовано концепцію власного проєкту. Особливу увагу приділено композиційній побудові ілюстрацій, образному вирішенню персонажів та взаємодії тексту із зображенням у структурі книжкового розвороту. Отримані результати стали основою для розробки авторської концепції ілюстрованого видання та створення пошукових і ескізних варіантів проєкту.

3.1 Концепція проєктного рішення

Пошукова робота над створенням серії ілюстрацій розпочалася з визначення загальної художньої концепції майбутнього ілюстрованого видання. Основою проєкту став твір французької авторки Марі-Елен Беранже «Казка про короля та жабу», текст якої було використано в авторському перекладі з французької мови. У процесі перекладу здійснено адаптацію тексту для українського читача з урахуванням особливостей дитячого сприйняття, збереження сюжетної логіки та емоційного змісту оригінального твору.

Для полегшення формування концепції майбутнього видання та визначення основних принципів художнього оформлення було необхідно

насамперед окреслити його цільову аудиторію. Майбутнє видання орієнтоване на дітей дошкільного віку (3-6 років) та дітей молодшого шкільного віку (6-8 років). Такий віковий діапазон охоплює як дітей, які ще не володіють навичками самостійного читання та сприймають зміст книги переважно через ілюстрації й читання дорослими, так і тих, хто вже починає самостійно читати нескладні тексти. Визначення цільової аудиторії стало важливим етапом розробки проєкту, оскільки саме вікові особливості читачів впливають на вибір художньо-образного рішення, характер стилізації персонажів, рівень деталізації ілюстрацій, композиційну побудову розворотів та співвідношення текстового й візуального матеріалу у виданні.

Сюжет казки розповідає про дуже важливого короля, який був надзвичайно зайнятий справами свого королівства та не знаходив часу для дружби, любові та простих людських взаємин. Унаслідок чарівного втручання феї король проходить своєрідне випробування, яке змушує його переосмислити власне життя. Перетворившись на маленьку істоту та опинившись у нових обставинах, він відкриває для себе цінність дружби, взаємопідтримки та простих радощів життя. Таким чином казка має виразний повчальний характер і спрямована на формування у дитячого читача уявлень про важливість доброти, співчуття, взаєморозуміння та людських взаємин.

З метою формування чіткої структури майбутнього ілюстрованого видання текст казки було проаналізовано та поділено на основні сюжетно-сміслові фрагменти, кожен з яких відповідає окремому ілюстративному розвороту. Такий підхід дозволяє послідовно відобразити розвиток подій та створити цілісний візуальний наратив. У результаті аналізу було визначено десять основних сюжетних етапів історії.

Перший фрагмент присвячений знайомству читача з головним героєм — дуже важливим королем, опису його життя, багатства та постійної зайнятості державними справами. У цьому епізоді формується первинне уявлення про характер персонажа та його ставлення до світу.

Другий фрагмент розкриває щоденний спосіб життя короля, його зайнятість управлінням королівством, а також появу радника, який висловлює занепокоєння тим, що король не має родини та відмовляється змінювати своє життя.

Третій фрагмент демонструє подорож короля його володіннями та стає початком розвитку подій. Під час цієї подорожі він зустрічає стару жінку, яка заплуталася в колючому терновому кущі, і вперше у своєму житті зупиняється, щоб допомогти іншій людині.

Четвертий фрагмент пов'язаний із розкриттям справжньої сутності врятованої жінки, яка виявляється феєю. Вона пропонує королю здійснити будь-яке його бажання як подяку за допомогу.

П'ятий фрагмент демонструє спробу феї виконати бажання короля знайти йому дружину. Перед королем з'являються різні дівчата, однак він постійно висловлює невдоволення та знаходить у кожній із них недоліки.

Шостий фрагмент стає кульмінаційним моментом історії: розгнівана поведінкою короля фея карає його і перетворює на маленького равлика.

Сьомий фрагмент показує безпорадний стан короля після перетворення, його страх, самотність і розгубленість у новому для нього світі.

Восьмий фрагмент розкриває появу маленької зеленої жабки, яка залишається поруч із королем і підтримує його. Саме у цьому епізоді герой вперше відчуває справжню дружбу.

Дев'ятий фрагмент присвячений розмові короля з жабкою, під час якої він починає усвідомлювати порожнечу свого колишнього життя та переосмислює власні цінності.

Десятий фрагмент відображає повернення феї та завершення чарівної історії, коли король остаточно змінюється і знаходить справжнє щастя.

Фінальна частина казки була поділена на дві окремі композиційні сцени, що дозволяє посилити емоційний ефект завершення історії. У першій із них відображається момент чарівного перетворення та усвідомлення героєм нових життєвих цінностей, а друга виступає завершальним епізодом, у якому

демонструється щасливе життя героїв. Таким чином, відповідно до сюжетної структури казки було сформовано систему з одинадцяти ілюстративних розворотів, що послідовно відображають розвиток подій та дозволяють створити зрозумілий і логічний візуальний наратив.

Окрім основної серії сюжетних ілюстрацій, у структурі видання було передбачено додаткові елементи, необхідні для формування цілісного книжкового проєкту. Зокрема, розроблено титульний розворот, який містить основні відомості про видання та виконує функцію вступу до книги. Також окремий розворот присвячено авторці твору та її зверненню до читачів, що дозволяє встановити емоційний зв'язок між автором і дитячою аудиторією.

Після завершення основної сюжетної частини передбачено сторінку зворотного зв'язку, на якій розміщено контактну інформацію та відомості для комунікації з читачами. Таке рішення сприяє формуванню взаємодії між автором та аудиторією. Завершує внутрішню структуру видання сторінка вихідних даних, оформлена відповідно до вимог книжкової продукції.

Важливою складовою проєкту стала також розробка обкладинки видання. Її художнє рішення побудовано таким чином, щоб привертати увагу потенційного читача, водночас не перевантажуючи композицію надмірною кількістю деталей. Обкладинка виконує ознайомчу функцію, створює перше враження про видання та візуально відображає його загальний настрій. Внутрішні сторони обкладинки оформлено стримано, із використанням декоративних елементів, що підтримують загальну стилістику книги та формують цілісний образ видання.

Ключовим принципом концепції стало створення такої серії ілюстрацій, яка б формувала зрозумілу послідовність подій навіть без звернення до текстової частини. Кожна ілюстрація відображає окремий етап історії та водночас логічно поєднується з попереднім і наступним епізодами. Завдяки цьому візуальна частина видання утворює самостійний образний наратив, що дозволяє читачеві інтуїтивно сприймати розвиток сюжету.

Особливу увагу в концепції приділено емоційній виразності персонажів та зрозумілості сюжетних сцен. Ілюстрації повинні передавати не лише події казки, але й внутрішні переживання героїв, зміну настрою та поступову трансформацію головного персонажа. Такий підхід дозволяє підсилити виховний аспект історії та зробити її більш доступною для дитячого сприйняття.

Отже, концептуальне рішення проєкту ґрунтується на створенні цілісного ілюстративного видання «Казка про короля та жабу», орієнтованого на дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. Поділ тексту на змістові фрагменти та відповідні ілюстративні розвороти забезпечує логічну структуру видання, а образна виразність сцен сприяє зрозумілому сприйняттю сюжету та його виховного змісту. Врахування вікових особливостей цільової аудиторії, послідовність візуального наративу та гармонійне поєднання текстового й ілюстративного матеріалу дозволяють сформувати цілісний художній образ книги.

3.2. Виконання пошукових та ескізних варіантів

Після визначення загальної концепції ілюстрованого видання розпочався етап пошуку візуального вирішення та формування образної системи майбутніх ілюстрацій. На початковому етапі було виконано серію пошукових замальовок, метою яких стало визначення характеру персонажів, їхньої взаємодії та можливих композиційних рішень окремих сюжетних сцен.

У межах цього етапу було створено чотири попередні ескізи у растровому редакторі Procreate, що відображали ключові епізоди казки. Перша замальовка була присвячена вступній сцені, у якій відбувається знайомство читача з образом дуже важливого короля. Друга ілюстрація відображала момент зустрічі короля зі старою жінкою, заплутаною в терновому кущі, та сцену її порятунку. Третій ескіз був спрямований на передачу епізоду, у якому фея показує королю різних дівчат, жодна з яких не здається йому гідною. Четверта замальовка була

присвячена пошуку образів короля у вигляді равлика та зеленої жабки — персонажів, що відіграють важливу роль у подальшому розвитку сюжету (Додаток Б. Рис. Б.1, Додаток Б. Рис. Б.2).

На цьому етапі основна увага приділялася пошуку характеру персонажів та їхніх стилістичних особливостей. Було сформовано первинне уявлення про образ головного героя, а також продумано можливий вигляд другорядних персонажів. Водночас на початковому етапі ще не було визначено остаточний формат майбутнього видання, тому ескізи виконувалися без урахування конкретних параметрів сторінки. Уся подальша робота із растровими зображеннями та начерками проводилася у застосунку Procreate, використовуючи інструмент «Pencil B6», що імітує текстуру м'якого графітового олівця, для імітування традиційної техніки ескізування (Додаток Б. Рис. Б.3, Додаток Б. Рис. Б.4).

Після попереднього етапу пошукових замальовок було визначено формат майбутнього ілюстрованого видання. Для реалізації проєкту обрано квадратний формат книги розміром 21 × 21 см у готовому вигляді. Відповідно, розгорнутий книжковий розворот має розміри 21 × 42 см. Такий формат було обрано з огляду на його зручність для дитячого сприйняття та можливість створення композиційно збалансованих ілюстрацій.

Спроба адаптувати перші ескізи до обраного формату виявила певні композиційні труднощі. Зокрема виникли проблеми з гармонійним розміщенням текстових блоків та узгодженням зображення з простором сторінки. Через це було прийнято рішення відмовитися від попередніх ескізних варіантів і перейти до більш структурованого етапу роботи (Додаток Б. Рис. Б.5).

Наступним кроком стало формування композиційної структури майбутнього видання. На цьому етапі було виконано попередню верстку тексту казки відповідно до визначеної структури розворотів у програмі для роботи із вектором CorelDRAW, яка була обрана завдяки можливості масштабування без втрати якості та точності геометричного формоутворення. Текст було поділено

на одинадцять змістових фрагментів, кожен із яких розміщено на окремому книжковому розвороті. Такий підхід дозволив заздалегідь визначити місця для текстових блоків та сформувати основу для подальшого розміщення ілюстрацій (Додаток Б. Рис. Б.6, Додаток Б. Рис. Б.7, Додаток Б. Рис. Б.8, Додаток Б. Рис. Б.9).

Під час верстки було враховано технічні вимоги підготовки макету до друку. Зокрема відступи текстових блоків від країв сторінки становили приблизно 2-2,2 см, що забезпечує зручність читання та композиційну рівновагу сторінки. Крім того, до макету було додано припуски на обрізку розміром 3 мм, що є необхідною умовою для подальшого поліграфічного виготовлення видання.

Після виконання попередньої верстки текстової частини було розпочато наступний етап роботи, спрямований на формування композиційних рішень окремих розворотів. На цьому етапі було відібрано перші п'ять сюжетних сцен казки, для яких виконано серію швидких пошукових замальовок. Основною метою цього етапу стало визначення розташування ключових композиційних елементів, взаємодії персонажів та узгодження зображення з уже розміщеними текстовими блоками. Такий підхід дозволяє формувати композицію ілюстрації, виходячи з розташування тексту, що забезпечує цілісність і гармонійність книжкового розвороту. Перші замальовки виконувалися у вигляді швидких лінійних ескізів, що відображали лише загальну композиційну структуру сцени. На цьому етапі увага зосереджувалася не на деталях, а на розподілі візуальних акцентів, співвідношенні текстової та ілюстративної частин, а також на напрямку руху погляду читача всередині розвороту, що у фінальному варіанті визначатиме легкість зчитування та розуміння сюжету (Додаток Б. Рис. Б.10, Додаток Б. Рис. Б.11).

Перша ілюстрація виконує вступну функцію та знайомить читача з головним героєм — дуже важливим королем. Композиційним центром сцени є фігура короля, який сидить на троні серед численних символів багатства — скринь із коштовностями, монет та інших королівських атрибутів. Навколо

нього розташовано придворних персонажів: радника, слуг та охоронця, що підкреслює статус героя та атмосферу королівського двору. Особливу роль відіграють придворні рахівники, які підраховують багатства короля за допомогою рахівниць, що символічно підкреслює його постійну зайнятість матеріальними справами (Додаток Б. Рис. Б.12).

Друга ілюстрація має іншу композиційну побудову, оскільки текст розміщено на обох сторінках розвороту. У центрі сцени зображено короля, зайнятого державними справами за письмовим столом, тоді як радник намагається переконати його створити родину. Жести та міміка персонажів передають їхні емоційні стани: байдужість короля та занепокоєння радника. Додатковим композиційним елементом є портрет короля на стіні та кілька порожніх рамок поруч із ним, які символічно натякають на відсутність у нього родини (Додаток Б. Рис. Б.13).

Третя ілюстрація відображає епізод зустрічі короля зі старою жінкою у лісі. Композиція побудована на діагональному русі, що створює відчуття динаміки. Король, зображений верхи на коні, допомагає жінці вибратися з колючого тернового куща. Важливу роль у сцені відіграє природне оточення — дерева, кущі та лісові мешканці, які формують атмосферу події. Простір ілюстрації поділено на кілька планів, що підсилює відчуття глибини та робить композицію більш цілісною (Додаток Б. Рис. Б.14).

Четверта ілюстрація має більш спокійний та врівноважений характер. Основну увагу в ній зосереджено на образі феї, яка постає перед читачем як важливий персонаж казки. Вона зображена у вигляді молодої чарівниці у довгому декоративному вбранні та широкому капелюсі, прикрашеному зоряним орнаментом. Такий образ підкреслює її магічну природу та робить персонажа візуально виразним. Лісове середовище виступає декоративним тлом композиції, а повторна поява птаха створює відчуття безперервності оповіді (Додаток Б. Рис. Б.15).

П'ята ілюстрація є найбільш насиченою за кількістю персонажів та динамікою подій. У сцені зображено момент, коли фея демонструє королю

різних дівчат, створених за допомогою чарів. Король представлений із невдоволеним виразом обличчя, що підкреслює його пихатий характер, тоді як фея реагує на його поведінку з помітним роздратуванням. Композиція побудована таким чином, що напрямок поглядів персонажів формує природний рух уваги глядача всередині ілюстрації, а розподіл фігур на кілька планів допомагає зробити сцену зрозумілою та композиційно врівноваженою (Додаток Б. Рис. Б.16).

Шоста ілюстрація відображає кульмінаційний момент казки — перетворення короля на равлика. Композиція побудована на діагональному русі, що підсилює динаміку та раптовість події. У лівій частині сцени зображено фею, яка змахує чарівною паличкою, тоді як у центрі уваги перебуває король у момент чарівної метаморфози. Його поза та вираз обличчя передають переляк і розгубленість. Важливим композиційним елементом виступає мушля равлика, яка підкреслює процес перетворення героя. Додатковий акцент створює невелика жабка, розташована в нижній частині композиції, що натякає на подальший розвиток сюжету. Лісове оточення об'єднує всі елементи сцени та підсилює казковий характер епізоду (Додаток Б. Рис. Б.17).

Сьома ілюстрація відображає початок дружби між королем, перетвореним на равлика, та маленькою зеленою жабкою. Композиційним центром сцени є персонажі, розташовані під великим листком, який створює відчуття захисту та затишку. Емоції героїв передаються через їхні пози та вирази обличчя: жабка демонструє підтримку, тоді як равлик виглядає розгубленим і засмученим. Важливим композиційним акцентом виступає корона, розміщена на передньому плані. Контраст між її розміром і маленькою фігурою равлика підкреслює зміни, що відбулися в житті героя. Рослинне оточення формує атмосферу сцени та допомагає створити цілісну композицію (Додаток Б. Рис. Б.18).

Восьма ілюстрація відображає розмову короля-равлика із жабкою, під час якої він розповідає про своє минуле життя. Композиція побудована на поєднанні реальної сцени та уявного образу, що виникає в уяві жабки під час

розповіді героя. У центрі уявної сцени розташовано постать короля, оточеного слугами, радниками, охоронцями та численними символами багатства й влади. Велика кількість деталей, документів, коштовностей і придворних персонажів створює дещо гротескний образ, який підкреслює перебільшене уявлення героя про власну значущість. Такий композиційний прийом дозволяє показати контраст між колишнім життям короля та його теперішнім становищем. Розподіл сцени на два умовні простори допомагає зробити ілюстрацію зрозумілою та водночас передати внутрішні переживання персонажа (Додаток Б. Рис. Б.19).

Дев'ята ілюстрація відображає момент повернення феї до короля після того, як вона усвідомлює надмірну суворість свого вчинку. Композиційним центром сцени виступає фігура чарівниці, яка схиляється до жабки та короля-равлика. Взаємодія персонажів підкреслює зміну ставлення феї та створює емоційний настрій епізоду. Композиція побудована на діагоналі, утвореній фігурами феї, жабки, равлика та корони. Такий прийом спрямовує увагу глядача на головних героїв, а контраст масштабів між великою постаттю феї та маленькими персонажами підсилює виразність сцени (Додаток Б. Рис. Б.20).

Десята ілюстрація відображає момент, коли король після чарівного перетворення постає у вигляді жабки та вперше помічає красу своєї подруги. Композиційним центром сцени є двоє персонажів, розташованих серед квітів і рослинності. Їхні погляди та навколишні декоративні елементи створюють романтичний настрій і підкреслюють зародження почуттів між героями. На другому плані розташована фея, яка спостерігає за подіями. Рослинні мотиви та плавні форми композиції підсилюють казкову атмосферу сцени (Додаток Б. Рис. Б.21).

Одинадцята ілюстрація відображає щасливе завершення історії та нове життя головних героїв. Композиційним центром сцени є фігури короля-жабки та його подруги, які тримаються за лапки й рухаються назустріч одне одному. Їхні пози та напрямок руху створюють відчуття радості та взаємної прихильності.

Композиція побудована на плавному динамічному русі персонажів, що об'єднує обидві сторони розвороту в єдиний простір. Природне середовище водойми, каміння та рослинність формує атмосферу спокою й гармонії. Ілюстрація підкреслює щасливий фінал казки та завершення внутрішньої трансформації головного героя (Додаток Б. Рис. Б.22).

Дванадцята ілюстрація виконує функцію завершального акценту видання та відображає щасливе життя головних героїв після завершення основних подій казки. Композиційним центром сцени є фігури двох жабок, розташованих на листку латаття серед водойми. Лаконічність композиції дозволяє зосередити увагу на персонажах і створює спокійний емоційний настрій, що відповідає фіналу твору (Додаток Б. Рис. Б.23).

В свою чергу сусідню скорінку даної розгортки присвячено зворотному зв'язку з читачами. На сторінці розміщено контактну інформацію авторки, зокрема посилання на соціальні мережі Instagram і Facebook, а також адресу електронної пошти для листування. Для підтримання єдиної стилістики видання використано авторські графічні позначки соціальних мереж та електронної пошти, виконані у манері, що відповідає загальному художньому оформленню книги. Таке рішення сприяє комунікації між автором і читачами та завершує структуру видання (Додаток Б. Рис. Б.24).

Окрему розгортку видання присвячено зверненню авторки до читачів. У його оформленні використано стилізований портрет Марі-Елен Беранже, виконаний у загальній художній стилістиці проєкту. Такий розворот виконує інформаційну функцію та сприяє встановленню емоційного зв'язку між автором і читачем (Додаток Б. Рис. Б.25).

Важливим елементом структури видання є титульний розворот, який містить основну інформацію про книгу. На ньому розміщено назву твору, відомості про авторку та інші необхідні елементи оформлення, передбачені структурою книжкового видання. Композиційне рішення титульного розвороту підтримує загальну стилістику проєкту та забезпечує зручне сприйняття інформації (Додаток Б. Рис. Б.26).

Завершує внутрішню структуру видання сторінка вихідних даних. На ній розміщено відомості про авторку твору, автора ілюстрацій, переклад, а також іншу інформацію, необхідну для оформлення книжкової продукції відповідно до видавничих вимог. Лаконічне оформлення сторінки дозволяє зосередити увагу на інформаційному наповненні та логічно завершує структуру книги (Додаток Б. Рис. Б.27).

Фінальним етапом проєктування стала розробка обкладинки видання. Її композиційне рішення побудоване навколо образу корони як одного з головних символів казки. Назву видання виконано у вигляді авторської шрифтової композиції, що відповідає загальному характеру книги та забезпечує легке зчитування тексту. Передня та задня частини обкладинки утворюють єдину композицію, а внутрішні сторони обкладинки оформлено у вигляді декоративного патерну з рослинних елементів, що підтримують загальну стилістику видання та слугує своєрідним форзоном. Таке рішення дозволяє створити цілісний художній образ книги та логічно завершити її оформлення (Додаток Б. Рис. Б.28).

Висновки

У межах даного розділу було сформовано концепцію проєктного рішення та виконано пошукові й ескізні варіанти ілюстрацій до дитячого ілюстрованого видання за мотивами твору Марі-Елен Беранже «Казка про короля та жабу». У результаті було розроблено серію ескізів сюжетних ілюстрацій, а також концептуальні рішення додаткових елементів структури видання, зокрема титульного розвороту, сторінки звернення авторки до читачів, сторінки зворотного зв'язку, вихідних даних та обкладинки. Під час роботи враховано основні вимоги до підготовки графічних матеріалів для подальшого використання у поліграфічному виробництві та реалізації книжкового видання.

Отримані результати становлять початковий етап реалізації проєкту та формують основу для подальшої роботи над оформленням видання. У

наступних етапах передбачається подальше опрацювання ілюстративного матеріалу, уточнення композиційних та колористичних рішень, а також підготовка фінального макету книги відповідно до визначеного проєктного плану.

РОЗДІЛ 4

ВИКОНАННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ ВЕРСІЇ БРОШУРОВАНОГО ІЛЮСТРАТИВНОГО ВИДАННЯ

У процесі роботи над електронною версією брошурованого ілюстративного видання за мотивами казки Марі-Елен Беранже «Казка про короля та жабу» було виконано фінальне опрацювання художньо-композиційного рішення проєкту, створено завершену серію ілюстрацій та розроблено макет книги. У межах даного розділу розглянуто особливості оформлення внутрішнього блоку видання, обкладинки та додаткових структурних елементів. Також описано процес підготовки проєктно-графічного матеріалу, виконання верстки та основні технічні характеристики макета, необхідні для подальшого поліграфічного відтворення видання.

4.1. Опис кінцевого дизайну видання

Після завершення етапу пошукових та ескізних розробок було здійснено відбір найбільш вдалих композиційних рішень, які найповніше відповідали концепції майбутнього видання. Серію ескізів, розроблених у попередньому розділі, було затверджено як основу для створення фінального ілюстративного матеріалу. Такий підхід дозволив зберегти цілісність художнього задуму, сформованого на ранніх етапах проєктування, а також забезпечити єдність композиційної побудови всіх розворотів книги.

Усі пошукові та фінальні ілюстрації виконувалися у растровому графічному редакторі Procreate, який на сьогодні є одним із найбільш поширених інструментів для створення цифрової книжкової ілюстрації. На початкових етапах роботи використовувалися пензлі з категорії Sketching, зокрема 6B Pencil та HB Pencil, які дозволяють створювати виразний лінійний рисунок та швидко опрацьовувати композиційні рішення. Після затвердження ескізів лінійна графіка була уточнена та доопрацьована за допомогою пензля

Dry Ink, що забезпечує більш чіткий контур та дозволяє зберегти живий характер лінії.

Особливу увагу під час роботи було приділено колористичному рішення проєкту. Формування кольорової палітри здійснювалося з урахуванням особливостей дитячого сприйняття та емоційного характеру твору. Основу палітри становлять теплі відтінки, які створюють доброзичливу й затишну атмосферу та відповідають традиціям оформлення дитячих книжкових видань (Додаток В. Рис. В.1, Додаток В. Рис. В.2).

Оскільки більшість подій казки відбувається у природному середовищі, значна частина ілюстрацій побудована на використанні зелених відтінків. Водночас для збереження загальної теплої атмосфери було обрано трав'янисті, оливкові та жовтуваті-зелені кольори замість холодних синьо-зелених тонів. Такий підхід дозволив зберегти стилістичну цілісність усіх розворотів та забезпечити комфортне сприйняття ілюстрацій дитячою аудиторією (Додаток В. Рис. В.3, Додаток В. Рис. В.4, Додаток В. Рис. В.5, Додаток В. Рис. В.6).

Для створення виразного образу головного героя було прийнято рішення зобразити короля рудоволосим. Помаранчеві та рудуваті відтінки добре контрастують із зеленим природним оточенням, що дозволяє виділити персонажа серед великої кількості рослинних елементів. З цією ж метою в оформленні його одягу переважають червоні та теплі коричневі кольори, які підсилюють композиційний акцент і допомагають швидко впізнавати героя на різних етапах сюжету (Додаток В. Рис. В.7, Додаток В. Рис. В.8).

Під час кольорового опрацювання було прийнято рішення наблизити зовнішній вигляд ілюстрацій до традиційної книжкової графіки. Для цього використовувалися пензлі 6B Pencil, Dry Ink, Gouache та Nikko Rull, які дозволяють імітувати роботу олівцем, гуашшю та іншими традиційними художніми матеріалами. Для створення плавних переходів між кольорами та більш природного змішування відтінків використовувався інструмент Blender (Smudge Tool), що дозволяє отримати м'які колірні переходи без втрати фактурності зображення (Додаток В. Рис. В.9, Додаток В. Рис. В.10).

Використання текстурних пензлів і цифрових засобів змішування кольору дозволило уникнути надмірно цифрового характеру ілюстрацій та надати їм вигляду традиційного ручного малюнка. Завдяки цьому було сформовано цілісну кольорову систему, яка підтримує загальну атмосферу казки та сприяє легшому емоційному сприйняттю видання дитячою аудиторією (Додаток В. Рис. В.11).

Стилізація персонажів також зазнала остаточного доопрацювання на етапі створення фінальних ілюстрацій. Усі герої зберегли характерні особливості, сформовані ще під час пошукової роботи, однак отримали більш завершений зовнішній вигляд та кольорове вирішення. Основна увага приділялася виразності силуетів, читабельності образів та емоційній зрозумілості персонажів для дитячої аудиторії. Спрощені форми, округлі контури та доброзичливий характер образів сприяють легкому сприйняттю сюжету та відповідають віковим особливостям цільової аудиторії (Додаток В. Рис. В.12).

Окрім сюжетних ілюстрацій, у межах проєкту було розроблено титульний розворот, сторінку зі зверненням авторки до читачів, сторінку зворотного зв'язку та сторінку вихідних даних. Для звернення авторки створено стилізований портрет Марі-Елен Беранже, виконаний у загальній художній манері видання. Кольорове рішення сторінки залишається теплим і стриманим, що дозволяє зосередити увагу на текстовому наповненні та підтримує загальну стилістику книги (Додаток В. Рис. В.13).

Для верстки основного тексту видання було обрано гарнітуру Century Gothic. Даний шрифт належить до групи шрифтів без засічок та характеризується високою читабельністю, простотою графічних форм і рівномірною товщиною штрихів. Завдяки округлим обрисам літер та відсутності складних декоративних елементів він легко сприймається дитячою аудиторією та не перевантажує процес читання.

Вибір гарнітури здійснювався з урахуванням рекомендацій, наведених у методиці вибору шрифтового та ілюстративного оформлення видань для дітей, де Century Gothic належить до шрифтів, рекомендованих для використання в

дитячій книжковій продукції. Відповідно до зазначених рекомендацій та з огляду на вікову категорію читачів було обрано кегль 15 pt, який забезпечує комфортне читання як для дітей дошкільного віку, яким книгу читають дорослі, так і для дітей молодшого шкільного віку, що вже починають читати самостійно.

Верстка текстової частини виконувалася у програмі CorelDRAW. Для покращення читабельності було додатково відкориговано параметри набору тексту. Зокрема міжлітерний інтервал (кернінг) було збільшено на 10 %, що дозволило зробити текст більш відкритим для сприйняття та покращити розбірливість окремих літер. Міжрядковий інтервал встановлено на рівні 110 %, завдяки чому текстові блоки стали більш легкими для читання та візуально менш перевантаженими. Для структурування тексту та полегшення орієнтації читача було також використано абзацний відступ першого рядка розміром 0,8 см. Сукупність цих параметрів дозволила створити комфортне для дитячої аудиторії текстове середовище та забезпечити гармонійне поєднання текстових блоків з ілюстративним матеріалом на сторінках видання.

Для сторінок, що містять переважно текстову інформацію, було використано світлий текстурний фон із легким відтінком паперу, який забезпечує цілісність художнього оформлення та комфортне сприйняття тексту. Текстові блоки виконано із застосуванням гарнітури Century Gothic, що дозволяє зберегти єдність шрифтового оформлення видання. Сторінки зворотного зв'язку та вихідних даних мають лаконічне композиційне вирішення, де основна увага приділена зручності сприйняття інформації (Додаток В. Рис. В.14, Додаток В. Рис. В.15).

Для оформлення назви видання було розроблено авторську шрифтову композицію. На відміну від основного тексту, вона виконує не лише інформаційну, а й художню функцію. Пластика літер, їх характер та композиційне розташування підпорядковані загальній стилістиці книги й сприяють формуванню впізнаваного візуального образу видання. Допоміжні

текстові елементи також виконано з використанням гарнітур без засічок, що забезпечує стилістичну єдність усієї книги.

Окрему увагу приділено оформленню обкладинки видання. Її композиційне рішення побудоване навколо образу корони як одного з головних символів казки. Саме корона виступає своєрідною метафорою життєвого шляху головного героя та його внутрішніх змін. Візуальне рішення обкладинки є більш стриманим порівняно з внутрішніми розворотами та не перевантажене великою кількістю деталей. Такий підхід дозволяє привернути увагу читача та водночас зберегти інтригу щодо подальшого змісту твору (Додаток В. Рис. В.16).

Для оформлення внутрішніх сторін обкладинки було створено авторський декоративний патерн на основі рослинних елементів, що використовуються в ілюстраціях книги. Розробка патерну здійснювалася у програмі Adobe Photoshop із використанням функцій створення безшовного візерунка та повторюваних графічних модулів. Основою композиції стали стилізовані листя, квіти та декоративні рослинні мотиви, характерні для художнього оформлення видання. Отриманий патерн виконує роль умовного форзаца та забезпечує додаткову стилістичну єдність усіх елементів книги (Додаток В. Рис. В.17).

4.2. Підготовка проєктно-графічного матеріалу

Мокапи є важливим інструментом презентації дизайнерських проєктів, оскільки дозволяють продемонструвати готовий виріб у наближеному до реальних умов вигляді. Використання мокапів дає можливість візуалізувати майбутнє видання, оцінити особливості його оформлення, композиції та загального сприйняття без необхідності виготовлення фізичного примірника. Крім того, такий підхід дозволяє наочно представити результати проєктування під час захисту роботи та полегшує сприйняття проєкту аудиторією.

З огляду на це було проведено роботу з підготовки серії демонстраційних мокапів для брошурованого ілюстративного видання «Казка про короля та

жабу». Для створення візуалізацій використано готові шаблони з відкритою ліцензією, які дозволяють безкоштовне використання, редагування та поширення матеріалів без порушення авторських прав. Під час відбору перевага надавалася мокапам, які найбільш реалістично демонструють зовнішній вигляд книги, особливості обкладинки, внутрішніх розворотів та загальної конструкції видання.

У результаті було створено серію презентаційних зображень, що демонструють обкладинку, внутрішні сторінки та окремі розвороти книги в різних ракурсах. Це дозволило більш повно представити художні та композиційні особливості проєкту, а також показати вигляд видання після друку (Додаток В. Рис. В.18, Додаток В. Рис. В.19, Додаток В. Рис. В.20, Додаток В. Рис. В.21).

Уся робота над підготовкою мокапів виконувалася у графічному редакторі Adobe Photoshop. За допомогою функції Smart Object було здійснено перенесення розроблених сторінок та обкладинки на готові шаблони, що дозволило швидко отримати реалістичні візуалізації видання та перевірити загальне сприйняття проєкту (Додаток В. Рис. В.22, Додаток В. Рис. В.23, Додаток В. Рис. В.24).

Окрім підготовки мокапів, було створено демонстраційну презентацію для захисту кваліфікаційної роботи. Презентацію розроблено у програмі CorelDRAW. Вона містить основні етапи проєктування видання, результати аналізу аналогового середовища, пошукові та ескізні розробки, фінальні ілюстрації, макет книги, мокапи готового видання та підсумкові результати виконаної роботи.

4.3. Технологічні характеристики

Якість готового друкованого видання значною мірою залежить від правильності підготовки макета до поліграфічного виробництва. Навіть за умови високого художнього рівня ілюстрацій та продуманої композиції

порушення технічних вимог може негативно вплинути на якість друку. Саме тому під час розробки брошурованого ілюстративного видання «Казка про короля та жабу» особливу увагу було приділено дотриманню сучасних поліграфічних стандартів і вимог до підготовки друкованої продукції.

Макет видання створено у фактичному розмірі майбутнього виробу, тобто в масштабі 1:1. Формат книги становить 210 × 210 мм у складеному вигляді, що відповідає квадратному формату видання. Такий формат було обрано з огляду на особливості дитячої книжкової ілюстрації, оскільки квадратна сторінка забезпечує достатній простір для розміщення як текстових блоків, так і повноцінних сюжетних композицій. У розгорнутому вигляді формат становить 420 × 210 мм, що дозволяє створювати цілісні панорамні ілюстрації та ефективно використовувати площину розвороту.

Під час підготовки макета до друку всі ілюстрації та графічні елементи було виконано в кольоровій моделі CMYK, яка є стандартом для сучасного поліграфічного виробництва. Використання цієї колірної системи дозволяє максимально точно прогнозувати відтворення кольорів після друку та уникати небажаних змін відтінків, які можуть виникати під час автоматичного перетворення файлів із кольорової моделі RGB. Усі графічні елементи, текстури та кольорові заливки підготовлено відповідно до вимог друкарського виробництва без використання сторонніх колірних профілів, що можуть впливати на кінцевий результат.

Важливим технічним параметром під час підготовки видання стала роздільна здатність зображень. Усі ілюстрації створювалися та зберігалися з роздільною здатністю 300 dpi, що є стандартом для якісної поліграфічної продукції. Це забезпечує високу деталізацію зображень, чіткість контурів і відсутність помітної пікселізації після друку, що особливо важливо для авторських ілюстрацій із великою кількістю дрібних деталей.

Під час підготовки макета також було враховано поліграфічні вимоги щодо припусків під обріз та безпечних зон. Для всіх сторінок передбачено вильоти по 3 мм з кожного боку, що дозволяє уникнути появи білих смуг після

обрізання. Текстові блоки та інші важливі елементи композиції розміщено на безпечній відстані в 20-22 мм від краю сторінки, що забезпечує їх коректне відтворення та комфортне сприйняття після друку.

Окремим питанням стало визначення матеріалів для друку видання. Для внутрішнього блоку доцільним є використання матового крейдового паперу щільністю 130–170 г/м². Такий папір забезпечує якісне відтворення кольорових ілюстрацій, достатню щільність сторінок та комфортне сприйняття зображень без надмірних відблисків. Матова поверхня також сприяє більш природному відтворенню кольорової гами та текстур, що є важливим для дитячого ілюстрованого видання. Для обкладинки рекомендовано використання крейдового картону щільністю 250–300 г/м² із подальшим матовим ламінуванням. Таке рішення забезпечує достатню жорсткість виробу, захищає поверхню від механічних пошкоджень та подовжує термін експлуатації книги. Крім того, матове ламінування сприяє збереженню кольорів та підсилює естетичні якості видання.

Під час підготовки видання до друку було враховано особливості поліграфічної верстки книжкової продукції. Проєкт складається з двох основних частин: обкладинки, яка друкується на папері більшої щільності, та внутрішнього блоку, призначеного для подальшого брошурування.

Важливою вимогою під час формування книжкового блоку є кратність загальної кількості сторінок числу чотири, що пов'язано з технологією друку та фальцювання аркушів. З урахуванням цієї вимоги внутрішній блок книги «Казка про короля та жабу» складає 28 сторінок (14 розворотів), до яких входять сюжетні розвороти казки, титульна сторінка, звернення авторки, сторінка зворотного зв'язку та вихідні дані. Така структура забезпечує правильне формування книжкового блоку та спрощує процес друку й брошурування видання.

З огляду на характер проєкту та можливість виготовлення невеликого апробаційного накладу найбільш доцільним способом виготовлення книги є цифровий друк. Дана технологія дозволяє отримати високу якість відтворення

кольорових ілюстрацій, не потребує виготовлення друкарських форм та є економічно вигідною під час друку малої кількості примірників. Це особливо актуально для авторських і студентських проєктів, де першочерговим завданням є перевірка якості готового виробу та оцінка його художнього сприйняття.

Таким чином, розроблений макет повністю відповідає основним поліграфічним вимогам до сучасних брошурованих ілюстративних видань. Використання кольорової моделі СМУК, роздільної здатності 300 dpi, припусків під обріз, безпечних зон та відповідно підібраних матеріалів забезпечує можливість якісного відтворення проєкту в друкованому вигляді та його подальшого використання як повноцінного книжкового видання.

Висновки

У процесі виконання фінального етапу роботи було завершено розробку кінцевого дизайну брошурованого ілюстративного видання «Казка про короля та жабу», підготовлено електронний макет книги та створено демонстраційні матеріали для презентації проєкту. Також було визначено основні художні, композиційні та технічні рішення, необхідні для реалізації видання у друкованому вигляді.

Під час підготовки макета враховано вимоги до поліграфічного виробництва, зокрема особливості формування книжкового блоку, використання кольорової моделі СМУК, роздільної здатності зображень 300 dpi, припусків під обріз та безпечних зон. Обґрунтовано вибір матеріалів для внутрішнього блоку та обкладинки, а також доцільність використання цифрового друку для виготовлення апробаційного накладу. Таким чином, розроблений проєкт повністю підготовлений до подальшої реалізації у вигляді повноцінного друкованого видання.

РОЗДІЛ 5

ОХОРОНА ПРАЦІ ТА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

Охорона праці є важливою складовою будь-якої професійної діяльності, оскільки спрямована на забезпечення безпечних і здорових умов праці, збереження життя, здоров'я та працездатності працівників. Від належної організації робочого середовища залежить не лише ефективність виконання професійних обов'язків, а й загальний рівень безпеки під час роботи.

У сучасних умовах розвитку технологій та використання різноманітного обладнання питання охорони праці набувають особливого значення. Дотримання встановлених вимог безпеки сприяє зниженню ризику виробничого травматизму та професійних захворювань, підвищенню продуктивності праці й якості виконуваних робіт. Працівник, який працює в комфортних і безпечних умовах, може повною мірою реалізувати свої професійні навички, що позитивно впливає на результати діяльності організації в цілому.

5.1. Безпечні умови праці

Однією з основних умов ефективної професійної діяльності є правильна організація робочого місця та забезпечення безпечного виробничого середовища. Важливу роль при цьому відіграє система освітлення, від якої залежить якість зорового сприйняття інформації, рівень працездатності працівника та його загальне самопочуття під час виконання виробничих завдань. Недостатня або неправильно організована освітленість може спричинити швидку втому, зниження концентрації уваги та погіршення результатів роботи.

Для забезпечення необхідного рівня освітленості робочого місця використовується система штучного освітлення, до складу якої входять

світлодіодні світильники загального освітлення та настільний світильник для додаткового підсвічування робочої поверхні [15].

Основним джерелом освітлення приміщення є світлодіодні світильники. Їх функціонування ґрунтується на роботі світлодіодів, які перетворюють електричну енергію на світлову. Конструкція такого обладнання складається з корпусу, світлодіодного модуля, блока живлення та елементів розсіювання світла. Завдяки рівномірному розподілу світлового потоку забезпечується необхідний рівень освітленості всієї робочої площі. Під час експлуатації освітлювального обладнання можуть виникати певні небезпечні фактори. Найбільшу загрозу становить можливість ураження електричним струмом у разі пошкодження ізоляції проводів або несправності електричних компонентів. Крім того, існує ризик короткого замикання, перегрівання окремих елементів системи та виникнення пожежі. Неправильне розміщення джерел світла може призводити до появи відблисків і засліплення, що негативно впливає на зорове сприйняття та концентрацію уваги працівника.

До робіт підвищеної небезпеки належать встановлення світильників, їх підключення до електромережі, проведення ремонтних робіт, технічного обслуговування та очищення обладнання. Під час виконання зазначених операцій можливий контакт із струмопровідними частинами, що перебувають під напругою. З метою забезпечення електробезпеки застосовуються захисне заземлення металевих елементів конструкції, автоматичні вимикачі та пристрої захисного відключення. Світильники обладнуються захисними плафонами та розсіювачами, які знижують ризик механічних пошкоджень і забезпечують комфортне сприйняття світла. Перед проведенням будь-яких монтажних або ремонтних робіт обладнання обов'язково відключається від мережі живлення.

Для додаткового освітлення робочої поверхні використовується настільний світильник, який забезпечує спрямований світловий потік безпосередньо на зону виконання роботи. Його застосування особливо важливе під час роботи за комп'ютером, з графічними матеріалами та документацією, коли необхідна підвищена точність зорового сприйняття.

Основними небезпеками під час використання настільного світильника є пошкодження кабелю живлення, можливе коротке замикання, перегрівання окремих елементів конструкції та ураження електричним струмом. Негативний вплив на працівника також може чинити надмірно яскраве або неправильно спрямоване світло. Найбільш ризикованими операціями є підключення обладнання до мережі, заміна лампи або блока живлення, а також очищення світильника без попереднього знеструмлення.

Безпечна експлуатація настільного світильника забезпечується використанням справного кабелю живлення, наявністю ізоляційних елементів конструкції та правильним розташуванням обладнання на робочому місці. Світильник повинен бути встановлений стійко та не створювати прямого потрапляння світла в очі користувача.

Таким чином, дотримання вимог безпеки під час експлуатації систем освітлення дозволяє підтримувати належні умови праці, зменшувати ризик виникнення аварійних ситуацій та забезпечувати безпечне виконання професійної діяльності.

5.2. Виробнича санітарія

Важливою складовою безпечної трудової діяльності є забезпечення належних санітарно-гігієнічних умов у робочому приміщенні. Параметри мікроклімату, якість повітря, рівень освітленості, шумове навантаження та інші фактори виробничого середовища безпосередньо впливають на самопочуття працівника, його працездатність і здатність зосереджуватися на виконанні поставлених завдань. Недотримання санітарних вимог може призводити до швидкої втоми, погіршення стану здоров'я та зниження ефективності праці.

Для створення комфортних умов роботи необхідно підтримувати нормативні параметри мікроклімату. До основних показників належать температура повітря, відносна вологість та швидкість його руху. Для приміщень, у яких виконуються роботи за комп'ютером, оптимальною

вважається температура 22–24 °С, відносна вологість 40–60 %, а швидкість руху повітря не повинна перевищувати 0,1 м/с. Такі умови сприяють підтриманню нормального теплового стану організму та зменшенню втомлюваності працівника. Необхідні параметри забезпечуються завдяки системам опалення, вентиляції та кондиціонування повітря, а також регулярному провітрюванню приміщення [16].

Одним із найважливіших факторів виробничого середовища є освітлення робочого місця. Недостатній рівень освітленості викликає перенапруження органів зору, тоді як надмірно яскраве світло може створювати відблиски та дискомфорт. Освітлення повинно забезпечувати рівномірний розподіл світлового потоку, чітке сприйняття інформації та відсутність різких тіней.

У приміщенні використовуються природне та штучне освітлення. Денне світло, яке надходить через вікна, позитивно впливає на фізичний та емоційний стан людини. Для ефективного використання природного освітлення робочі місця розташовуються таким чином, щоб світло рівномірно потрапляло на робочу поверхню. Для захисту від надмірного сонячного випромінювання можуть застосовуватися жалюзі або спеціальні світлозахисні екрани.

У разі недостатньої кількості природного світла використовується штучне освітлення. Робочі місця обладнуються системами загального та місцевого освітлення. Найбільш ефективним вважається комбінований варіант, коли одночасно використовуються обидва види освітлення. Для цього застосовуються сучасні світлодіодні світильники, які характеризуються економічністю, довговічністю та високою якістю світлового потоку [16, 17].

На санітарний стан приміщення значно впливає якість повітря. Накопичення пилу та інших забруднень може негативно позначатися на роботі органів дихання та загальному самопочутті працівників. Для підтримання чистоти повітря проводиться регулярне вологе прибирання приміщень, очищення робочих поверхонь та вентиляційних систем. Необхідний повітрообмін забезпечується припливно-витяжною вентиляцією. За потреби

можуть використовуватися додаткові витяжні пристрої для видалення шкідливих домішок із робочої зони.

До несприятливих факторів виробничого середовища також належать шум, вібрації, електромагнітні випромінювання та статична електрика. Тривалий вплив шуму здатний знижувати концентрацію уваги та викликати втоми, тому для його зменшення використовуються звукопоглинальні матеріали та раціональне розміщення обладнання. Для зниження впливу вібрацій застосовуються амортизувальні та віброізолюючі елементи [18].

Електромагнітні випромінювання характерні для сучасної комп'ютерної та електронної техніки. Для обмеження їх впливу використовуються сертифіковані технічні засоби та дотримуються нормативні відстані між обладнанням і робочими місцями. Захист від накопичення статичної електрики забезпечується шляхом заземлення обладнання, використання антистатичних покриттів і підтримання нормативного рівня вологості повітря.

Отже, дотримання вимог виробничої санітарії сприяє створенню комфортного та безпечного робочого середовища, зменшує вплив шкідливих виробничих факторів і забезпечує збереження здоров'я працівників під час виконання професійної діяльності.

5.3. Протипожежна профілактика

Пожежна безпека є важливою складовою системи охорони праці, оскільки виникнення пожежі може призвести до загрози життю та здоров'ю працівників, пошкодження обладнання, документації та результатів виконаної роботи. Тому під час організації робочого середовища особливу увагу було приділено виявленню можливих джерел займання та впровадженню заходів щодо їх попередження.

Об'єктом проектування є дизайнерське бюро площею 300 м², у якому виконуються роботи розряду ІІІа. У приміщенні розташовані робочі місця з комп'ютерною технікою, периферійним обладнанням, меблями, паперовою

документацією та системою штучного освітлення. Відповідно до виконаних розрахунків було прийнято використання 60 світлодіодних світильників, які забезпечують нормативну освітленість робочих місць на рівні 300 лк.

Основними джерелами потенційної пожежної небезпеки є електрообладнання та електромережі. Причинами займання можуть бути короткі замикання, перевантаження мережі, пошкодження ізоляції проводів, несправність електронних компонентів або порушення правил експлуатації обладнання. Додаткову пожежну небезпеку становлять папір, поліграфічна продукція, меблі, пластикові елементи обладнання та інші тверді горючі матеріали, які можуть сприяти поширенню пожежі.

Відповідно до вимог нормативних документів було встановлено, що проєктоване дизайнерське бюро належить до категорії В – пожежонебезпечна. Основне пожежне навантаження в приміщенні створюють меблі, паперові носії інформації та електротехнічне обладнання [17].

Для забезпечення належного рівня пожежної безпеки було передбачено комплекс організаційних і технічних заходів. До них належать проведення інструктажів з пожежної безпеки, дотримання правил експлуатації електрообладнання, підтримання вільного доступу до евакуаційних виходів, використання справної електропроводки, встановлення автоматичних вимикачів та виконання захисного заземлення обладнання.

Особливу увагу було приділено системі штучного освітлення, що складається із 60 світлодіодних світильників. Світлодіодні джерела світла характеризуються низьким тепловиділенням та меншою пожежною небезпекою порівняно з традиційними лампами, проте потребують дотримання вимог щодо монтажу та експлуатації електромереж.

Для своєчасного виявлення можливого загоряння було передбачено використання автоматичної пожежної сигналізації з димовими сповіщувачами. Як первинні засоби пожежогасіння можуть застосовуватися вуглекислотні та порошкові вогнегасники, придатні для гасіння електрообладнання та більшості видів загорянь, характерних для адміністративних приміщень.

У приміщенні повинні бути встановлені знаки пожежної безпеки, покажчики напрямків евакуації та схема евакуації людей у разі виникнення пожежі. Евакуаційні проходи та виходи необхідно постійно утримувати вільними від сторонніх предметів [17, 19].

Отже, впровадження комплексу організаційних і технічних заходів, використання сучасного електрообладнання, наявність автоматичної пожежної сигналізації та засобів пожежогасіння забезпечують належний рівень пожежної безпеки в дизайнерському бюро та створюють безпечні умови праці для персоналу.

5.4 Техніко-економічні розрахунки заходів з охорони праці

Розрахунок штучного освітлення виконано відповідно до вихідних даних, наведених у таблиці. Згідно з ДБН В.2.5-28:2018 для зорової роботи розряду IIIa при малому контрасті об'єкта з темним фоном нормована освітленість при загальному штучному освітленні повинна становити 300 лк (Додаток Д, рис. Д.1) [15].

Визначення необхідного світлового потоку виконано за методикою розрахунку штучного освітлення. Результати розрахунку наведено в додатку. (Додаток Д, рис. Д.2)

Для забезпечення нормативного рівня освітленості було виконано вибір типу освітлювального обладнання. Для даного приміщення доцільно використовувати сучасні світлодіодні світильники загального освітлення зі світловим потоком близько 4500 лм кожний. Результати вибору світильників наведено в додатку (Додаток Д, рис. Д.3).

Для приміщення розмірами 15×20 м рекомендовано розміщення світильників рівномірними рядами по всій площі приміщення. Доцільним є встановлення 6 рядів по довжині приміщення та 10 світильників у кожному ряду. Загальна кількість становить 60 світильників. Таке розташування забезпечує рівномірний розподіл світлового потоку та створює необхідні умови

для виконання робіт, пов'язаних із графічним проєктуванням, створенням макетів, поліграфічної продукції та роботою з документацією.

Для приміщення площею 300 м² при виконанні робіт розряду IIIа необхідно забезпечити освітленість 300 лк. Для цього потрібно встановити приблизно 60 світлодіодних світильників зі світловим потоком 4500 лм кожний, що забезпечить сумарний світловий потік близько 270 000 лм. Отримані результати відповідають вимогам ДБН В.2.5-28:2018 щодо нормованого штучного освітлення робочих приміщень [17, 19].

Для визначення коефіцієнта використання світлового потоку було розраховано індекс приміщення. Результати розрахунку наведені в таблиці визначення індексу приміщення (Додаток Д, рис. Д.4).

Коефіцієнт використання світлового потоку η визначається залежно від індексу приміщення, коефіцієнтів відбиття внутрішніх поверхонь та конструктивних особливостей світильників. Для приміщень із темним фоном можуть бути прийняті такі коефіцієнти відбиття: стеля — 50 %, стіни — 30 %, підлога — 10 % (Додаток Д, рис. Д.5) [19].

Для розрахункового приміщення індекс приміщення становить приблизно 2,68. Для світлодіодних світильників прямого світлорозподілу за такого значення індексу коефіцієнт використання світлового потоку знаходиться в межах 0,45–0,60. Для подальших розрахунків прийнято середнє значення $\eta = 0,5$, яке широко використовується під час попередніх інженерних розрахунків систем освітлення (Додаток Д, рис. Д.6).

Для забезпечення нормативних умов праці доцільно застосовувати сучасні світлодіодні світильники загального освітлення. Основними перевагами LED-світильників є висока світлова віддача, що може досягати 100–150 лм/Вт і більше, низьке енергоспоживання, тривалий термін експлуатації, який перевищує 50 000 годин роботи, а також рівномірний розподіл світлового потоку по всій площі приміщення.

Окрему увагу необхідно приділяти показнику пульсації світлового потоку. Хоча світлодіоди не створюють мерехтіння самі по собі, його поява

може бути пов'язана з особливостями роботи драйвера живлення. Неякісні драйвери можуть спричиняти підвищені пульсації освітлення, які негативно впливають на зір та викликають втому під час тривалої роботи.

За рівнем пульсації світлодіодні світильники умовно поділяють на світильники з низьким, помірним та високим мерехтінням. Для приміщень, у яких працівники виконують роботи за комп'ютером та здійснюють діяльність, пов'язану з обробкою графічної інформації, рекомендується використовувати світильники типу Flicker-Free з коефіцієнтом пульсації не більше 5–10 %. Такі світильники забезпечують комфортні умови зорової роботи та зменшують навантаження на органи зору [15,17].

Отже, для приміщення площею 300 м² та виконання робіт розряду Ша рекомендовано використання 60 світлодіодних світильників зі світловим потоком близько 4500 лм кожний. Запропонована система освітлення забезпечує нормативну освітленість 300 лк, відповідає чинним вимогам нормативних документів та створює комфортні й безпечні умови праці.

Висновки

У даному розділі було розглянуто основні аспекти охорони праці та визначено заходи, спрямовані на створення безпечних і комфортних умов праці в дизайнерському бюро. Було проаналізовано вимоги до безпечної організації робочого місця, виробничої санітарії та пожежної безпеки, а також розглянуто основні фактори, що можуть впливати на здоров'я та працездатність працівників.

У результаті виконаних розрахунків було визначено параметри системи штучного освітлення приміщення, обрано світлодіодні світильники та встановлено їх необхідну кількість для забезпечення нормативної освітленості. Проведені дослідження та розрахунки підтвердили можливість створення безпечного робочого середовища, що відповідає вимогам чинних нормативних документів з охорони праці.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

У процесі виконання кваліфікаційної роботи було досліджено теоретичні та практичні аспекти проєктування дитячих ілюстрованих видань. Розглянуто особливості дитячої книжкової графіки, роль ілюстрації у формуванні візуального образу книги та питання адаптації літературного твору для дитячої аудиторії. На основі аналізу сучасних дитячих ілюстрованих видань визначено основні композиційні, стилістичні та колористичні прийоми книжкової графіки, які стали основою для формування власної концепції проєкту.

Практична частина роботи присвячена розробці авторського брошурованого ілюстративного видання за мотивами казки Марі-Елен Беранже «Казка про короля та жабу». Було виконано переклад та адаптацію тексту, розроблено концепцію проєкту, створено серію сюжетних ілюстрацій, титульні та інформаційні сторінки, сторінку зворотного зв'язку й обкладинку видання. Особливу увагу приділено формуванню цілісного художнього рішення, добору кольорової палітри, шрифтового оформлення та композиції книжкових розворотів. У межах реалізації проєкту створено фінальний електронний макет книги, демонстраційні мокапи та презентаційні матеріали. Під час підготовки видання до друку враховано вимоги поліграфічного виробництва щодо формування книжкового блоку, використання кольорової моделі СМУК, роздільної здатності зображень, припусків під обріз і вибору матеріалів.

Також було розглянуто питання охорони праці під час виконання дизайнерських робіт. Проведено аналіз вимог до організації робочого місця та виконано розрахунок параметрів штучного освітлення, що підтвердив можливість створення безпечного робочого середовища відповідно до нормативних вимог.

Отже, поставлену мету роботи досягнуто. Результатом проєктування стало створення цілісного дитячого ілюстрованого видання, що відповідає сучасним вимогам книжкового дизайну та поліграфічного виробництва.

ДОДАТКИ

Додаток А

Аналіз аналогового середовища

1/

Подарочная книга «Цветут цветы»;
 Формат: 210x240;
 Шрифт: Авторский, Comfortaa (10 nm);
 Техника: фотоколлаж, комп. графика;
 Материалы: кисти в Adobe Photoshop

Рис. А.1. Оформлення ілюстрованого видання «Квітнуть квіти» Олександра Чубак

Рис. А.2. Розвороти дитячого ілюстрованого видання, створені із використанням технологій штучного інтелекту

Рис. А.3. Ілюстрації до книги «Мамине волосся», ілюстратор Svein Nyhus

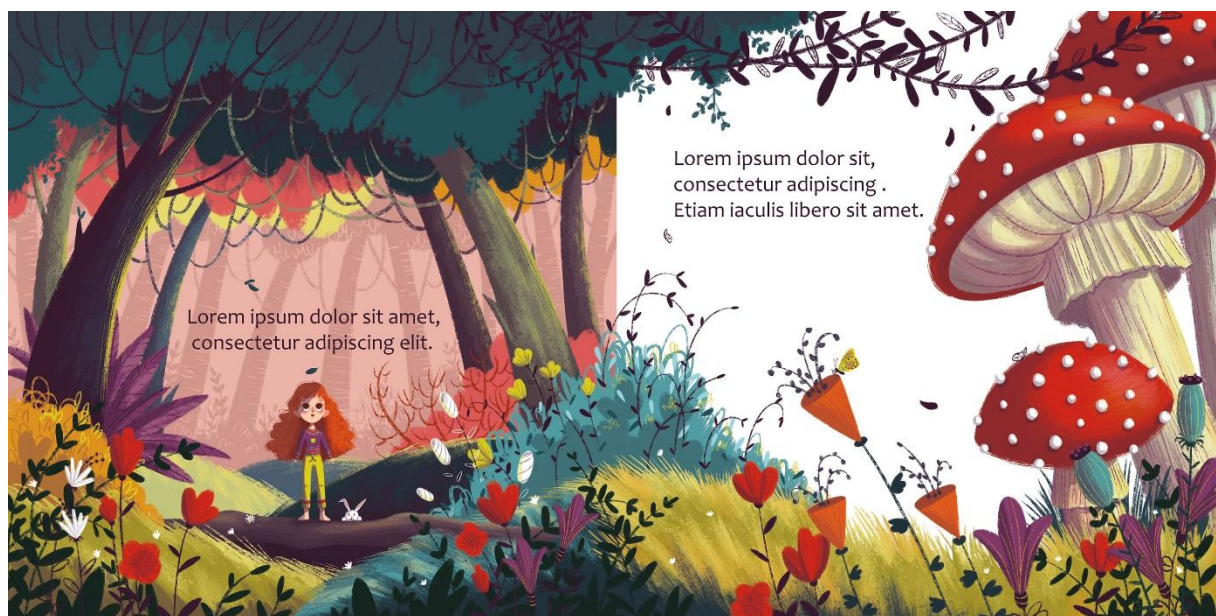

Рис. А.4. Ілюстрація до дитячого книжкового видання, авторка Kübra Teber.

Рис. А.5. Ілюстрації до книги «Der Bär und das Wörterglitzern», ілюстраторка

Valeria Docampo, авторка тексту Agnès de Lestrade

Рис. А.6. Розворот ілюстрованого видання «La Belle et la Bête» ілюстраторка Annette Marnat, за твором Madame Leprince de Beaumont

Рис. А.7. Ілюстрація до книги «Siete dientes de León», ілюстратор David Sierra

Рис. А.8. Ілюстрації до дитячого видання, написаного Ayşe Pınar Köprücü та ілюстрованого авторкою видання

Додаток Б

Об'єкт проектування

Рис. Б.1. Початковий ескіз вступної сцени казки «Дуже важливий король»

Рис. Б.2. Початковий ескіз сцени зустрічі короля з бабусею в терновому кущі

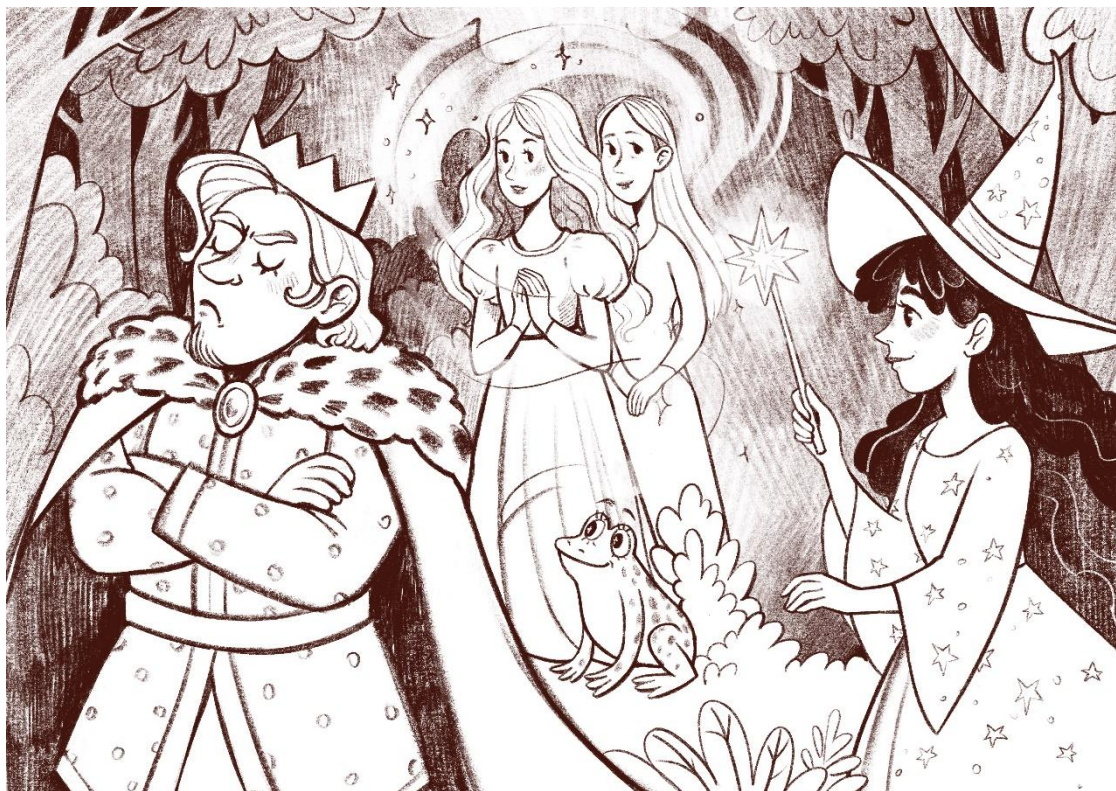

Рис. Б.3. Початковий ескіз сцени вибору нареченої королем

Рис. Б.4. Початковий ескіз сцени зображення персонажів равлика та жабки

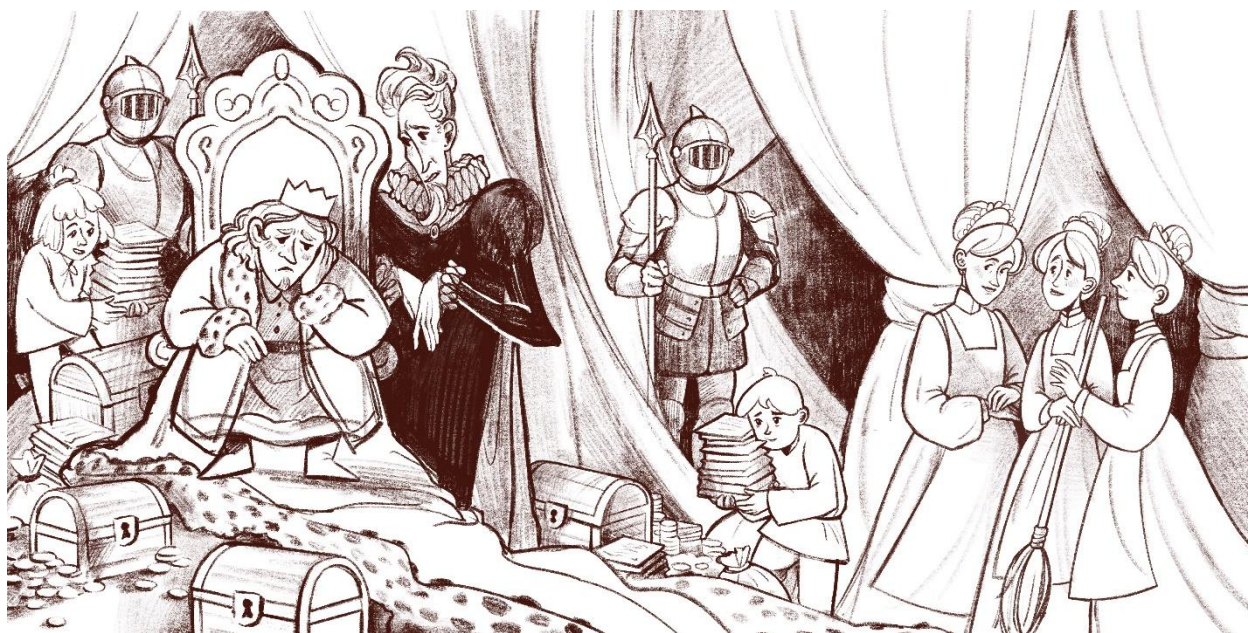

Рис. Б.5. Спроба адаптації початкового ескізу до формату книжкового розвороту

Рис. Б.6. Приклад верстки текстового фрагмента казки на сторінці видання 6

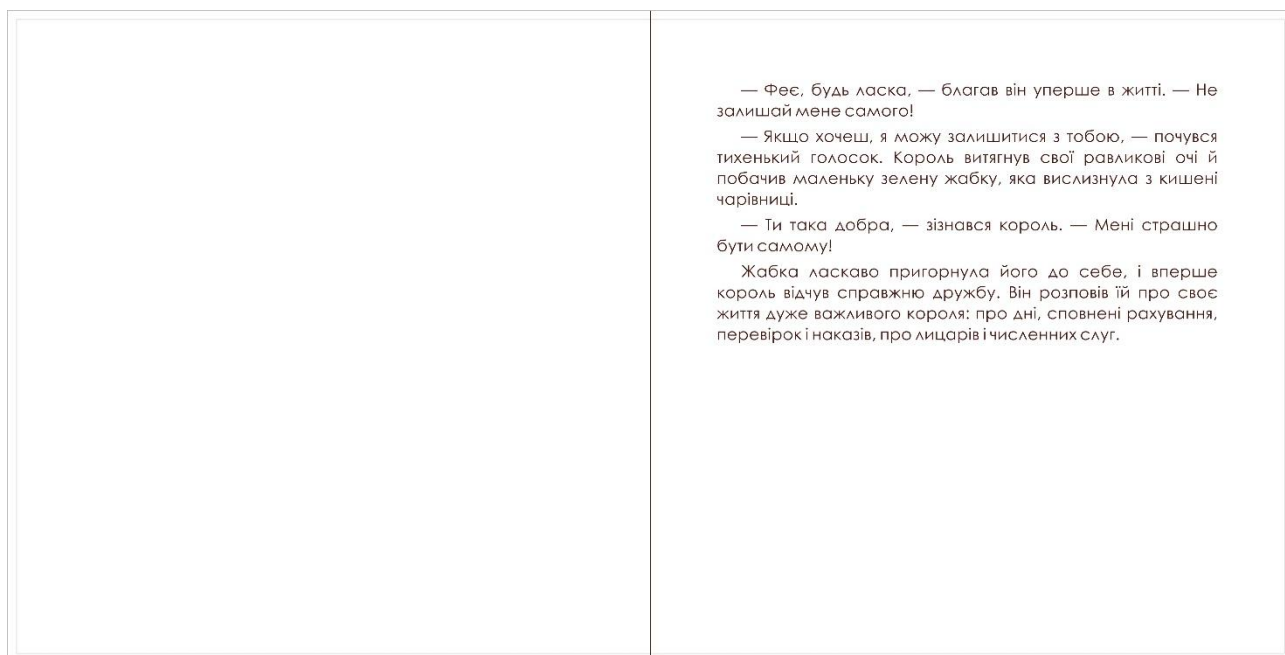

Рис. Б.7. Приклад верстки текстового фрагмента казки на сторінці видання 7

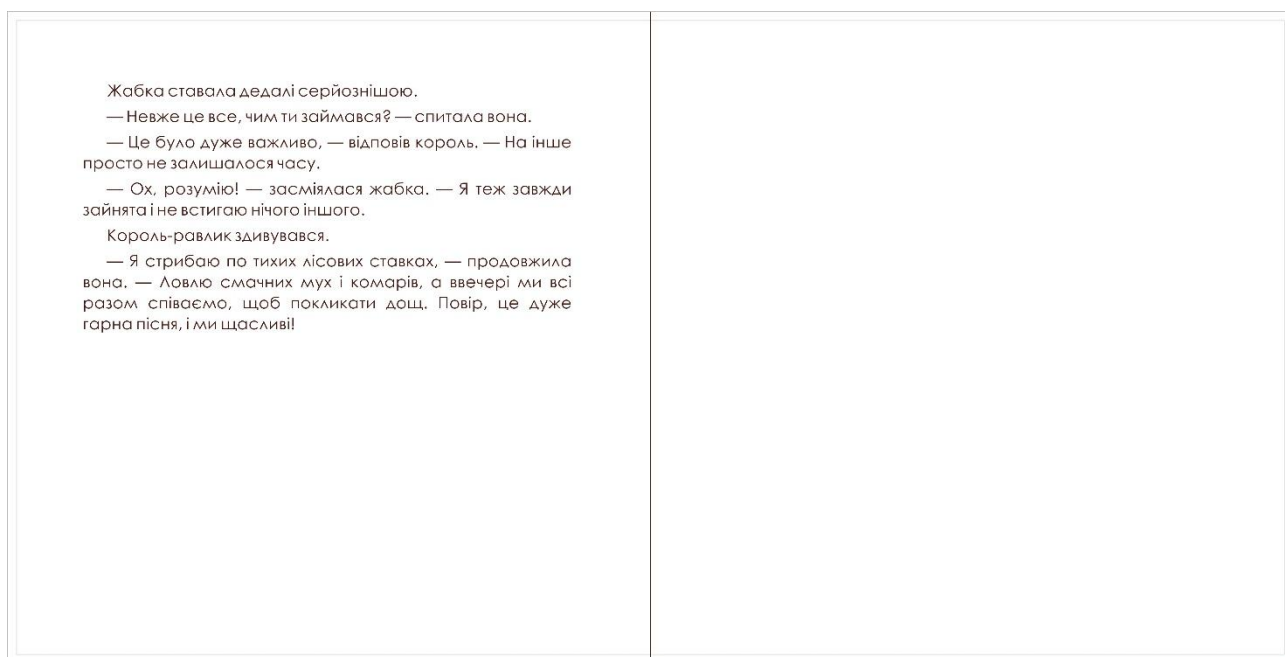

Рис. Б.8. Приклад верстки текстового фрагмента казки на сторінці видання 8

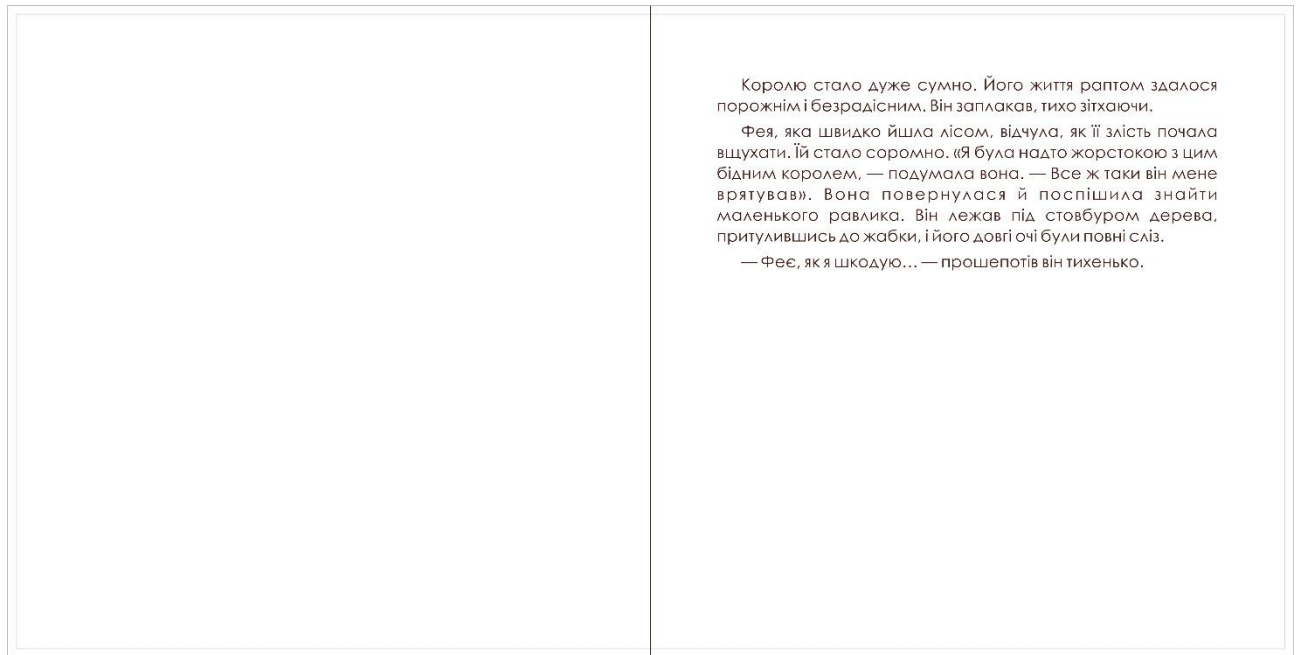

Рис. Б.9. Приклад верстки текстового фрагмента казки на сторінці видання 9

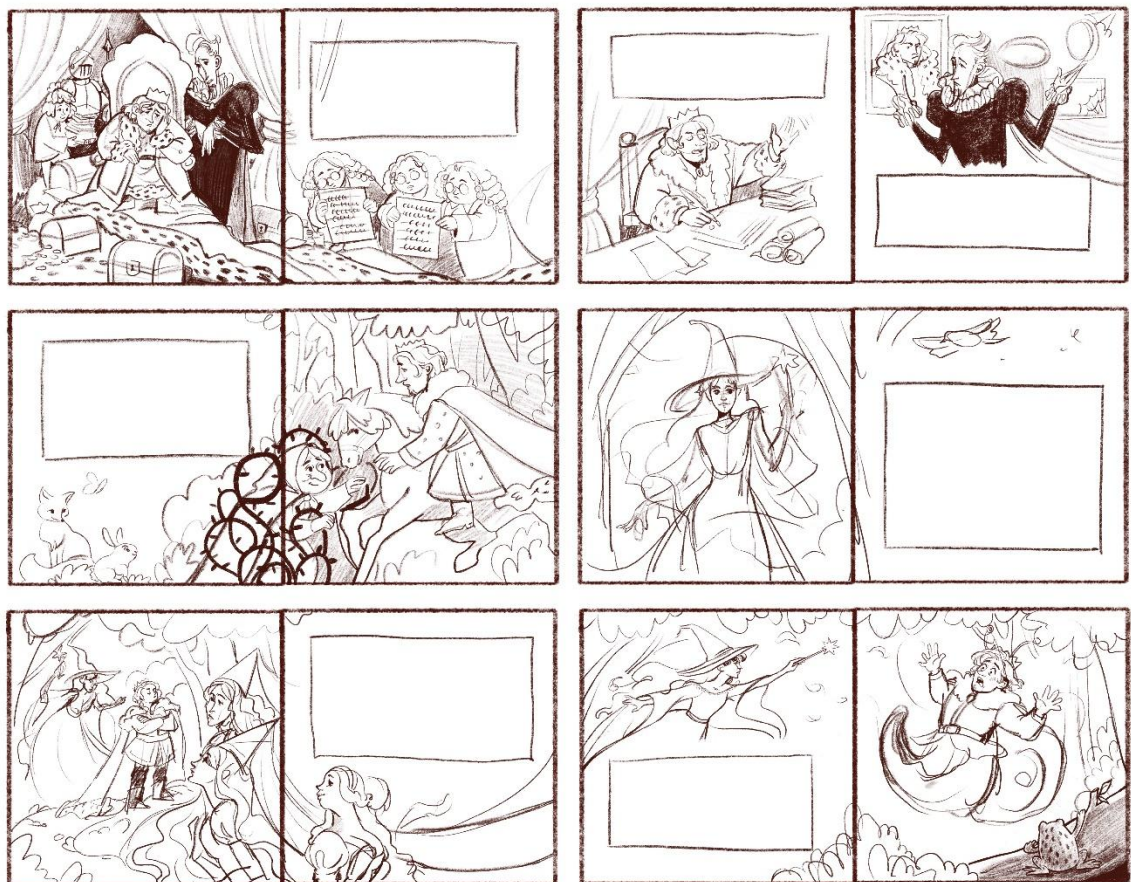

Рис. Б.10. Швидкі композиційні начерки розворотів із урахуванням розміщення текстових блоків 1-6 розгортка

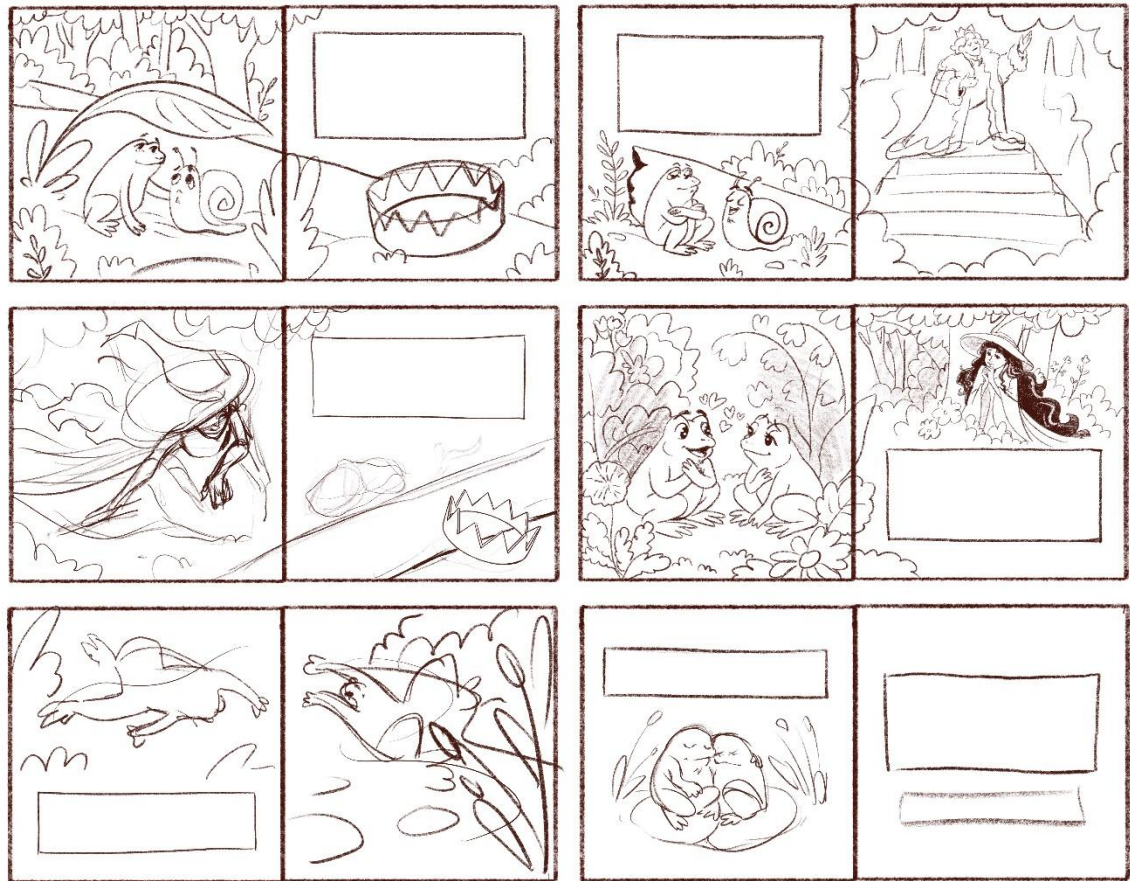

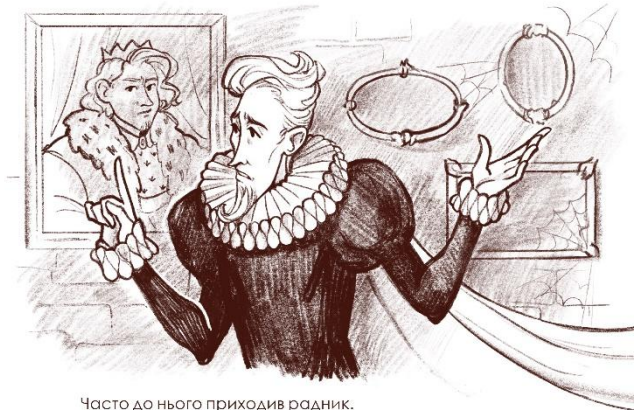
Рис. Б.11. Швидкі композиційні начерки розворотів із урахуванням розміщення текстових блоків 7-12 розгортка

Рис. Б.12. Ескіз ілюстрації до вступної сцени казки (знайомство з королем)

Він часто вирушав верхи на своєму великому коні, весь убраний у золото й срібло, оглядати свої володіння. Але робив це завжди дуже швидко.

Горе тим людям чи тваринам, які траплялися йому на дорозі. Король зминав усе на своєму шляху, бо не мав часу зупинитися. Насправді він не був по-справжньому злим. Просто вважав себе надто важливим для цього світу.

Часто до нього приходив радник.

— Ваша Величність, — казав він, — так не можна. Такий могутній король, як ви, повинен мати родину. Вам потрібна королева й діти.

— Ні-ні, — відповідав король. — У мене й без того повно справ. Залиште мене з цим у спокої. Потім побачимо.

Радник ішов геть дуже стривожений. Але що ж він міг зробити?

Рис. Б.13. Ескіз ілюстрації розмови короля з радником.

Одного дня, коли король мчав великою дорогою, він побачив стару жінку, що заплуталася в колючих кущах терну. І тоді, вперше в житті, він зупинив свого коня. Король зліз на землю, вихопив великий срібний меч і розрубав кущі. Потім простягнув свою королівську, дуже важливу руку й допоміг старій вибратися з канави.

Та раптом жінка гордо випросталася і перетворилася на величну пані, яка дивилася королю просто в очі.

— Королю, — сказала вона, — вперше у своєму житті ти звернув увагу на когось, окрім себе. Стань навколішки, я хочу тебе віддячити.

Король зрозумів, що перед ним фея, але поспішав. Він нетерпляче зітхнув, проте виконав її прохання.

Рис. Б.14. Ескіз ілюстрації зустрічі короля з бабусею в лісі

— Загадай бажання, і я його здійснию, — сказала фея. Король замислився. Але справ у нього було так багато, що на бажання часу просто не залишалося. І раптом йому спала на думку ідея.

— Мій міністр хоче, щоб я одружився. Дай мені жінку! — наказав він.

— Ти не дуже ввічливий, — відповіла фея. — Але нехай буде так.

І з кишені вона дістала маленьку зелену жабку. Король розсердився.

— Ти, мабуть, не дуже могутня фея, якщо це все, що можеш запропонувати. Жаба... фу!

Фея насупила брови.

— Я бачу, ти дуже важливий король, але навіть тобі доведеться почекати!

Вона змахнула чарівною паличкою, яку дістала з рукава, і жабка зникла.

Рис. Б.15. Ескіз сцени із появою феї

Перед королем стояла гарна молода дівчина, трохи сором'язлива.

— Пф, — сказав король. — Надто звичайна для такого важливого чоловіка, як я. Фея знову змахнула паличкою, і дівчина перетворилася на розкішну жінку, яскраву, мов сонце.

— Надто білява... — буркнув король. — Я не люблю білявих.

Наступна йому теж не сподобалася бо надто повна. Ще одна була занадто висока. Інша — надто балакуча. Коротше кажучи, жодна не була гідною дуже важливого короля. Фея розлютилася.

— Дуже важливому королю все не до вподоби? Що ж, тоді стережися!

Рис. Б.16. Ескіз ілюстрації перетворення жаб на дівчат

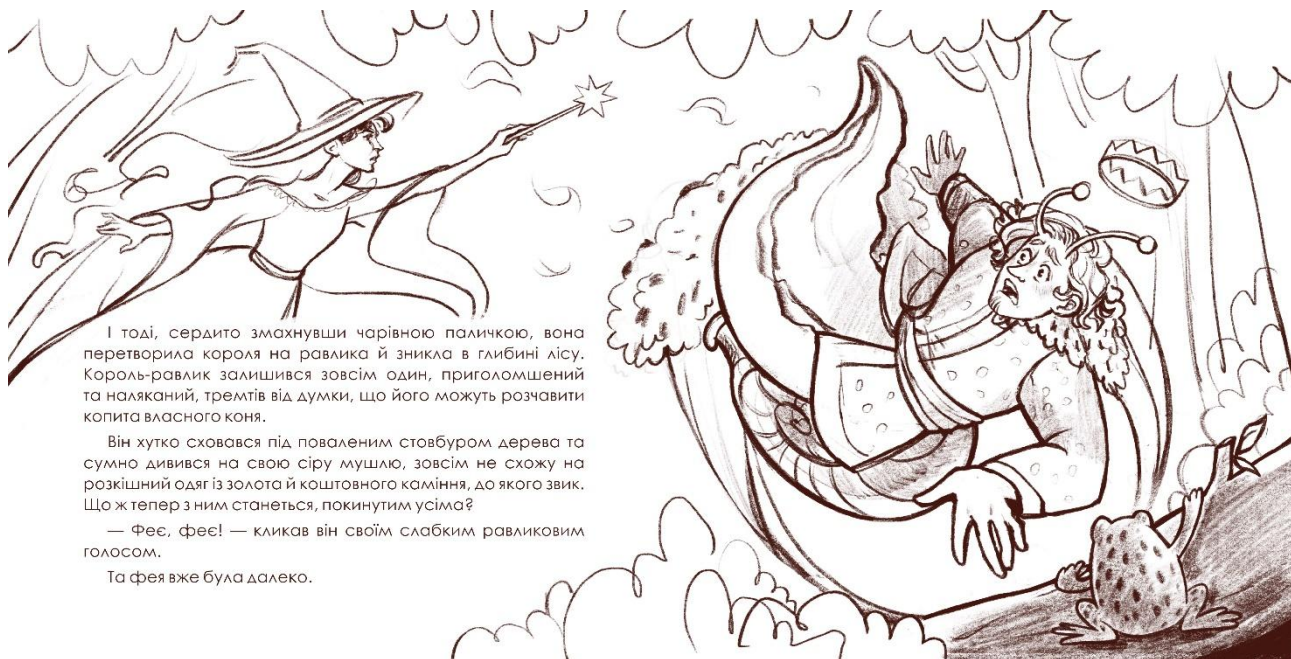
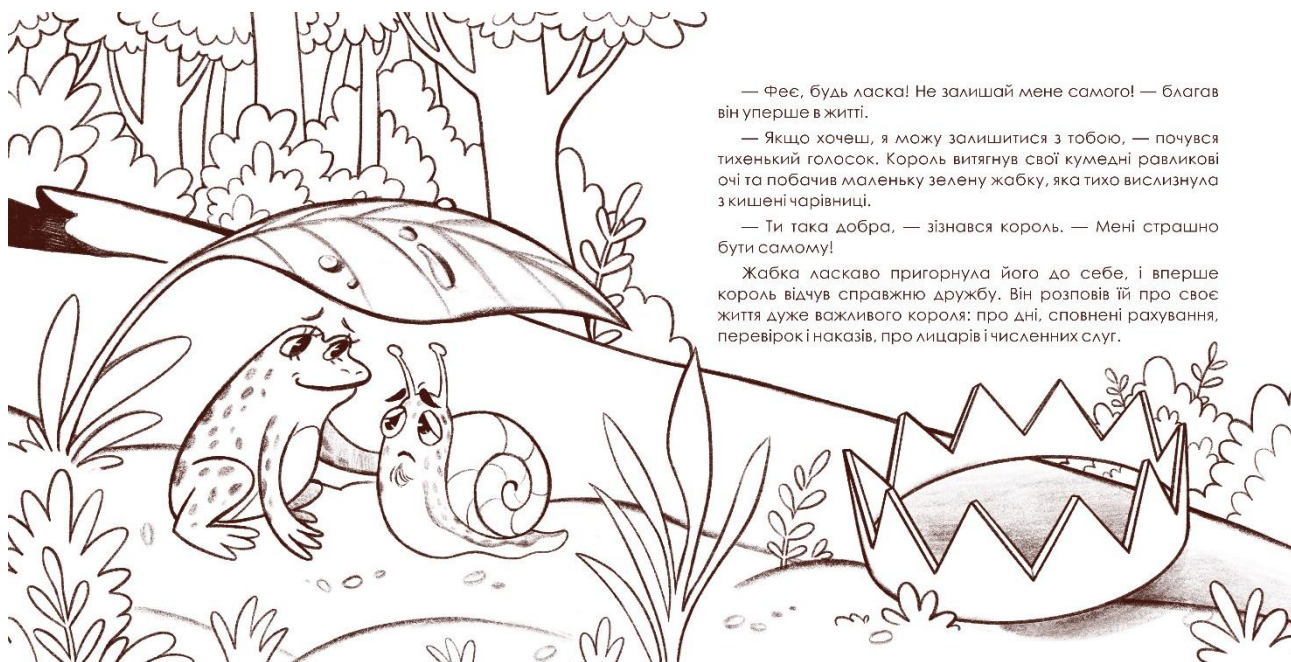

Рис. Б.17. Ескіз сцени перетворення короля на равлика

Жабка ставала дедалі серйознішою.
 — Невже це все, чим ти займався? — спитала вона.
 — Це було дуже важливо, — відповів король. — На інше просто не залишалося часу.
 — Ох, розумію! — засміялася жабка. — Я теж завжди зайнята і не встигаю нічого іншого.

Король-равлик здивувався.
 — Я стрибаю по тихих лісових ставках, — продовжила вона. — Ловлю смачних мух і комарів, а ввечері ми всі разом співаємо, щоб покликати дощ. Повір, це дуже гарна пісня, і ми щасливі!

Рис. Б.19. Ескіз ілюстрації до сцени знайомства короля з жабкою

Король стало дуже сумно. Його життя раптом здалося порожнім і безрадісним. Він заплакав, тихо зітхаючи.

Фея, яка швидко йшла лісом, відчула, як її злість почала вщухати. Їй стало соромно. «Я була надто жорстокою з цим бідним королем, — подумала вона. — Все ж таки він мене врятував». Вона повернулася й мерщій поспішила знайти маленького равлика. Він лежав під стовбуром дерева, притулившись до жабки, і його довгі очі були повні сліз.

— Феє, як я шкодую... — прошепотів він тихенько.

Рис. Б.20. Ескіз ілюстрації до сцени розповіді короля про своє минуле життя

Рис. Б.21. Ескіз ілюстрації до сцени повернення феї

— Я став таким маленьким і весь час боюся, що мене розчавлять... — зіпхнув король. — Добре, що маленька зелена жабка поруч зі мною.

Фея задумливо почухала потилицю своєю чарівною паличкою, а потім раптом усміхнулася — їй спала на думку чудова ідея. Вона змахнула паличкою і знову зачаклувала короля.

Він розплющив великі жаб'ячі очі, побачив свої довгі зелені лапи з перетинками і витягнув спритний язик. Повернувшись до своєї подруги-жабки, він побачив, яка ж вона насправді прекрасна. Така, що одразу ж закохався в неї.

Рис. Б.22. Ескіз ілюстрації до сцени закоханості короля

Їхня пісня була такою гарною й дзвінкою, що з неба полився дощ великими мелодійними краплями. І вони були дуже-дуже щасливі!

Король назавжди покинув своє королівство, і, можливо, окрім свого радника, ніхто за ним не сумував.

Дякую, що прочитали цю історію!

Сподіваюся, пригоди Дуже важливого короля подарували вам гарний настрій та цікаві враження. Якщо вам або вашій дитині сподобалася книжка, буду рада дізнатися про це. Ви можете поділитися своїми враженнями, малюнками за мотивами казки або улюбленими моментами історії в соціальних мережах чи написати мені листа.

Ваші відгуки надихають на створення нових ілюстрацій та історій! До нових зустрічей на сторінках книжок!

Рис. Б.24. Ескіз ілюстрації до фінальної сцени казки

Додаток Д

Техніко-економічні розрахунки заходів з охорони праці

Довжина приміщення	A = 15 м
Ширина приміщення	B = 20 м
Площа приміщення	S = 300 м ²
Висота підвішування світильників	h = 3,2 м
Розряд зорової роботи	III
Підрозряд	a
Контраст об'єкта фоном	M (малий)
Характеристика фону	темний

Рис.Г.1. Таблиця вихідних даних для розрахунку штучного освітлення

Для розрахунку використовується метод коефіцієнта використання світлового потоку:

$$\Phi = \frac{E \times S \times K_z}{\eta}$$

де :

Загальний світловий потік ламп, лм	Φ
Нормована освітленість, лк	E
Площа приміщення, м ²	S
Коефіцієнт запасу	K _з
Коефіцієнт використання світлового потоку	η
Для виробничих приміщень приймаємо:	
Нормована освітленість, лк	E = 300 лк

Коефіцієнт запасу	$K_3 = 1,5$
Коефіцієнт використання світлового потоку	$\eta = 0,5$
Тоді:	
Загальний світловий потік ламп, лм	$\Phi = \frac{300 \times 300 \times 1,5}{0,5}$ $\Phi = 270000 \text{ лм}$
Необхідний сумарний світловий потік усіх світильників становить	$\Phi = 270000 \text{ лм}$

Рис. Г.2. Визначення необхідного світлового потоку

Прийmemo використання сучасних світлодіодних світильників зі світловим потоком: $\Phi_1 = 4500 \text{ лм}$.	
Кількість світильників	$N = \Phi / \Phi_1$ $N = 270000 / 4500$ $N = 60 \text{ світильників;}$
Тоді приймаємо: $N = 60 \text{ LED-світильників по } 4500 \text{ лм}$.	

Рис.Г.3. Вибір світильників

Для визначення коефіцієнта використання світлового потоку спочатку розраховують індекс приміщення за формулою:	
$i = \frac{A \times B}{h \times (A + B)}$	
Визначення індексу приміщення	
Індекс приміщення	i
Довжина приміщення, м	A
Ширина приміщення, м	B
Розрахункова висота підвісу світильника над робочою поверхнею, м	h

Підставимо вихідні дані:	
Довжина приміщення, м	A = 15 м
Ширина приміщення, м	B = 20 м
Розрахункова висота підвісу світильника над робочою поверхнею, м	h = 3,2 м
Отримаємо індекс приміщення: $i = \frac{15 \times 20}{3,2 \times (15 + 20)}$ $i = \frac{300}{112}$ $i = 2,68$	
Отже, індекс приміщення становить: $i = 2,68$	

Рис.Г.4. Таблиця визначення індексу приміщення

Коефіцієнти відбиття поверхонь приміщення:	
Поверхня приміщення	Коефіцієнт відбиття, %
Стеля	50
Стіни	30
Підлога	10

Рис. Г.5. Коефіцієнти відбиття поверхонь приміщення

Визначення коефіцієнта використання світлового потоку:	
Показник	Значення
Індекс приміщення	$i = 2,68$
Тип світильника	LED прямого світлорозподілу
Діапазон коефіцієнта використання	0,45–0,60
Прийняте значення η	0,5

Рис. Г.6. Визначення коефіцієнта використання світлового потоку

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Іваненко Д. О. Становлення та розвитку ілюстрованих наративів для дітей у Великій Британії. Херсонський державний університет, 2022. С. 26-30. URL: <https://doi.org/10.32999/ksu2663-3426/2022-1-4>
2. Кадоркіна Ю. О. Сучасна українська книжкова ілюстрація. Оформлення прози та віршованих збірок. Молодий вчений. 2018. № 12(1). С. 19-22. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_12%281%29_7
3. Contributors to Wikimedia projects. A Little Pretty Pocket-Book - Wikipedia, the free encyclopedia. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/A_Little_Pretty_Pocket-Book
4. Alice's adventures in wonderland : Carroll, Lewis, 1832-1898 : Free Download, Borrow, and Streaming: Internet Archive. Internet Archive. URL: <https://archive.org/details/alicesadventur00carr/page/28/mode/2up>
5. Мистецтвознавчі дослідження XX ст. книжкової ілюстрації української дитячої літератури крізь призму вітчизняної книжкової графіки першої третини XX ст. М. І. Токар. Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті. - 2018. Вип. 2. С. 102-106. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tnvakho_2018_2_18
6. Пітеніна В. Є. Стилiстичні особливості ілюстрування книжки для дітей в Україні першої третини XX століття : Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора мистецтвознавства : 17.00.07. Київ, 2024. URL: <http://195.20.96.242:5068/kvnaoma-xmlui/handle/123456789/601>
7. Токар М. Художньо-естетичні особливості дитячої книжкової ілюстрації. Вісник Львівської національної академії мистецтв. 2018. Вип. 35. С. 220-233. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlnam_2018_35_17
8. Кошка, А. Д., Здор, О. Г., & Лихолат, О. В. (2025). Ілюстрована книга в українському культурному просторі: між традицією та сучасністю (На прикладі авторського дизайну до твору Івана Франка). Український мистецтвознавчий дискурс. (3). 60–69. URL: <https://doi.org/10.32782/uad.2025.3.8>

9. Корніх М. С. Українська книжкова ілюстрація в контексті розвитку європейської графіки : магістерська робота. М. С. Корніх ; наук. керівник Р. О. Пильнік. Кривий Ріг: КДПУ, 2021. 129 с. URL: <http://elibrary.kdpu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/5671>
10. Ван Ханьпін. Комунікативно-візуальні стратегії в ілюстрації дитячої книжки кінця XX – початку XXI ст.: український та китайський досвід. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал. 2025. № 4. С. 214–220. URL: <https://doi.org/10.32461/2226-3209.4.2025.351866>
11. Tsapiv, A. (2022). Multimodal imagery in picture books for children. Cognition, communication, discourse, 25, XX-XX; URL: <https://doi.org/10.26565/2218-2926-2022-25-07>
12. Чубар О. «Квітнуть квіти» книга. Behance.net. Електронний ресурс. URL: <https://www.behance.net/gallery/63713859/cvetut-cvety-kniga>
13. Леся Коцюк, Олексій Пелипенко. Жорстокість. Дитяча книжка-картинка: Жорстокість. Arthuss.com.ua. URL: <https://www.arthuss.com.ua/books-blog/dytyacha-knyzhka-kartynka-zhorstokist>
14. Pelin Turgut. Bir Sonbahar Öyküsü 2020. Behance.net. Електронний ресурс. URL: https://www.behance.net/gallery/123676395/Bir-Sonbahar-OEykuesue-2020?utm_source=Pinterest&utm_medium=organic
15. ДБН В.2.5-28:2018. Природне і штучне освітлення. Електронний ресурс. URL: https://e-construction.gov.ua/laws_detail/3074958732556240833
16. ДСН 3.3.6.042-99. Державні санітарні норми мікроклімату виробничих приміщень. Законодавство України. Електронний ресурс. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/va042282-99>
17. Правила пожежної безпеки в Україні. Наказ Міністерства внутрішніх справ України №1417 від 30.12.2014. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0252-15>
18. Гандзюк М.П., Желібо Є.П., Халімовський М.О. Основи охорони праці: підручник. Київ: Каравела, 2019. 408 с. URL: https://tk.znu.edu.ua/nmk/Ohorona_praci_lec.pdf

19. Левченко О.Г., Демчук Г.В. Розділ з охорони праці в дипломних роботах: рекомендації до виконання. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019.
URL: <https://opcb.kpi.ua/wp-content/uploads/2014/09/Рекомендації-до-виконання-DP.pdf>